Ч. 73. Краків, 5. серпня 1940. Рік I.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

„Krakauer Nachrichten“
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten“
Krakau, Orzeszkowagasse 7. II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrasse 34
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Анґлійські пристані збомбардовані

Начальна команда німецької армії подає, що погані атмосферичні умовини примусили обмежити діяльність німецького летунства. Все ж таки збомбардовано в ночі на 30. липня фабрику літаків Файльтон, уладження пристаней Свансі й Плімавт.

Тої самої ночі декілька анґлійських літаків налетіло на західню Німеччину, не спричинивши шкоди. Додатково повідомляють, що 29. липня зістрілено 21. анґлійських літаків.

Однонасно начальна команда німецької армії подає, що й 31. 7. погані атмосферичні умови спинювали діяльність німецького летунства. Все ж таки літаки бомбардували в каналі Ля Манш анґлійські кораблі. В ночі бомбардовано в полудневій Анґлії пристані та промислові осередки, спричинюючи пожежі й вибухи в поодиноких маґазинах зброї.

Вечером того ж дня дійшло до повітряного бою між німецькими й анґлійськими літаками поблизу Довр. Зістрілено 5 ворожих літаків і два бальони. В часі налетів анґлійських літаків на Данію, Голяндію і Норвеґію зістрілено знову 3 літаки. В ночі на 1. серпня анґлійські літаки налетіли на північну й західну Німеччину, спричинюючи малі шкоди. В Ганновері ушкоджено декілька домів.

Ворог втратив у тому дні 8 літаків, німці два.

—о—

Верховна рада радить на Кремлі

ПРОМОВА МОЛОТОВА.

Москва, 2. 8. У четвер відбулося відкриття 7-ої сесії совітської верховної ради на Кремлі. На урядових місцях засіли Молотов та інші совітські достойники. — Сталін не прийшов на відкриття засідання. На засідання прибули депутати з карельсько-фінляндської республіки. Порядок зборів устійнено такий: 1) звіт про совітську політику під сучасну пору; 2) створення совітської молдавської республіки з приводу прилучення до молдавської автономної области Басарабії. Північну Буковину, Хотин, Ізмаїл й Акерман прилучено до Совітської України; 3) Справа прилучення 3-ох балтійських держав до Совітів.

В годині 19-ій східного совітського часу зібралися на нараду верховна рада й рада союзних республик, щоб вислухати заяви комісаря закордонних справ Молотова. — Голова верховної ради, Андреев, привітав 1.100 приявних делеґатів, зокрема Сталіна й Молотова.

В дипльоматичній льожі сиділи між інш. німецький посол ґр. ф. Шуленбурґ, італійський посол Россо та анґлійський сер Кріпс. Крім того зайняв місце голова німецької комісії, що прибула до Москви. Після привіту промовив Молотов.

Всім

Вп. Передплатникам

„Краківських Вістей“

В ҐУБЕРНАТОРСТВІ, В НІМЕЧЧИНІ І ПРОТЕКТОРАТІ висилали ми з 71-им числом складанки (чеки) поштової щадниці на висилку передплати на серпень і евент. дальші місяці.

ПРОСИМО НАЙДАЛІ ДО 5. СЕРПНЯ висилати нову передплату та вирівнати евентуальні залеглості.

На кредит часопису висилати не можемо.

Адміністрація
»КРАКІВСЬКИХ ВІСТЕЙ«.

Бомбардування пристані в Адені

ПОЦІЛЕНО ДВА КОРАБЛІ Й СКЛАД БЕНЗИНИ.

Рим, 2. 8. Начальна команда італійської армії подає, що їхнє летунство збомбардувало в східній Африці пристань в Адені, поціливши при тій нагоді два кораблі й великий склад погінних матеріялів. Всі італійські літаки вернулися.

У часі намаганого налету ворожих літаків на Ассаб італійська протилетунська артилерія зістрілила анґлійський бомбовик. Водночас італійська команда підкреслює ще раз, що дня 28. липня у східній частині Середземного Моря затоплено один анґлійський кружляк.

У часі стежних летів над Мальтою зістрілено два ворожі літаки. Один італійський не вернувся.

У східній Африці переведено наступ на Ваір, бомбардуючи маґазин вантажних авт. Також бомбардовано летунський майдан у Бавт. Анґлійці бомбардували Кассалю.

Кружляк „Алькантара“ важко ушкоджений

Ріо де Женейро, 2. 8. Анґлійський воєнний кружляк »Алькантара« 22.000 тон містоти причалив до пристані в Ріо де Жанейро (Бразилія). З Льондону повідомляють урядово про двобій кружляка »Алькантара« з німецьким стежним кораблем, що плаває по далеких морях чигаючи на ворожу добичу. У висліді великий боєвий анґлійський корабель важко ушкоджений, що запримічено щойно в пристані. До бою прийшло на полудні атлянтійського океану.

—о—

Між промовами й офензивою

(Від нашого кореспондента).

Берлін, кінець липня 1940.

По промові Гітлера в Райхстаґу стало ясно для цілого світа, що доля Анґлії вирішуватиметься протягом найближчого часу. Велика офензива на Анґлію неминуча і лише Льондон покірним рішенням просити мира міг був цю німецьку постанову відвернути. Німеччина прийняла би анґлійську мирну пропозицію, якщоб вона відповідала її вимогам. Про це сказав авторитетно сам Фірер. Одначе Анґлія вперто вірить в стару свою політичну засаду — будьто вона програє всі битви, а виграє лиш останню... Міністр закордонних справ Великої Британії сер Галіфакс відповів у великій радіопромові до анґлійського народу, що Анґлія буде воювати аж до кінця. Промова льорда Галіфакса надала анґлійській постанові лише моральне уґрунтування драматичного рішення над берегами Тамізи льорд Галіфакс потішав зажурений анґлійський нарід можливостями власної офензиви на Німеччину та Італію, просив вірити, що ціла велика Америка навколішках молиться за долю Британії. Чи це все реальне? Видно нереальне і далеке від дійсности, коли сама американська преса вже від двох тижнів займається проблємами нечувано цікавої військово-стратеґічної операції: німецького наступу з континенту, з повітря і з моря на Анґлію! Американський журналіст з шикаґської ґазети »Дейли Нюз«, Фодор, який вернувся щойно з Европи, помістив у згаданому щоденнику такі свої здогади про плян німецького наступу на острови Британської Імперії. »Німці — пише Фодор — стрілятимуть до Анґлії з гармат, поставлених на бетонових берегах каналу. Артилерією, бомбами з велитенського числа літаків зможе Німеччина заняти ґрафство Кенту, забезпечивши десант свого війська в районах Фолькстовна або Довру. Німеччині — продовжує американець — доволі опанувати на початку бодай кілька квадратних миль анґлійської території для зорґанізування летунської бази, а вже маючи її, зможуть німці щодня висаджувати на неї повітряним шляхом по 20.000 вояків. З летунських баз у Голяндії, в Ольборґені (Данія), у Берґені та Ставанґері (Норвеґія) налітатимуть німці на шотляндські промислові округи, а згодом висадять там свої легкопадні відділи — спадунів. Збудувавши перші точки опору на острові, не завагається — кінчить американський журналіст — німецька армія перевезти туди свої повзи й артилерію не звертаючи уваги на можливі значні втрати.«

Отже рішення запало. На години рахують тепер політики і ґенерали.

Нелегкі завдання станули перед анґлійцями. Внутрішнє положення на острові — як виходить з голосів самої анґлійської преси — нервове й непевне. »Нюз Кронікл« протестує проти надмірного числа арештів за здогадну приналежність до »пятої кольони«. Надії Анґлії зосереджуються на кольоніях. Саме ще на кілька годин перед Галіфаксом — як подає німецька преса — склав свою окрему заяву на

промову Гітлера австралійський премієр Мензіе. Мир — за висловом того політика — прийде, але на основі умовин, подиктованих британською імперією. До австралійського премієра приїхав в гості також опортуністично настроєний південно-африканський премієр Смутс і також виголосив у радіо промову до збентежених англійців. Щойно тоді — заявив — коли б Англію побідили, запало б рішення в її справі. Покищо — немає причин говорити про поразку. Одначе — як слушно підкреслює кореспондент »Франкфуртер Цайтунґ« — ніодин з представників англійських доміній ні словом не згадав про пляни, дуже часто обговорювані в Англії, за якими, на випадок перемоги над Англією в метрополії, війна перенесеться автоматично на територію доміній і триватиме літами.

Пропозицію мира, висловлену переможцем Гітлером, — Англія відкинула. »Таймс« прославляє англійські бомбові налети на західні міста Німеччини. Німеччина приймає їх сильною оборонною рукою і з мовчазним психольоґічним назріванням багатократної відплати. Око за око, зуб за зуб... Німецька преса реєструє всі випадки англійських налетів. »Дбайлива реєстрація — проголошує одне з офіційних бюр — ворожих налетів за останні дні виказує, що англійське летунство збільшило свої випади проти мирного цивільного населення Німеччини якраз від пятниці 19. липня ц. р., коли то Адольф Гітлер показав англійському народові ще раз дорогу до розуму. Велике було число скинених бомб, мала дійсна втрата і шкода. Видно, що ворогові спеціяльно залежить на переслідуванні цивільного населення. Багато німецьких місцевостей — каже комунікат — потерпіло останніми ночами від цих налетів. З 21. на 22. вбито пять осіб в місті Візмарі, 20 осіб важко поранено. Місто Бремен пережило в одну з останніх ночей сильні напади на різні квартали. Багато живців на північних німецьких островах виказує сліди нешкідливих англійських бомб. Це саме було в Гамбурзі, Пінненберзі, Падерборні, Гаґені, Бохумі, Вільгельмсгафені і Касселі. Треба завважити — каже комунікат, опублікований між іншим в »Дойтше Альґемайне Цайтунґ« — що ворожі летуни вживають перед тим, як мають скинути бомби, багато світляних ракет, через що повинні завважити невійськові обекти. Стільки сухий комунікат. Отже, якщо Німеччина покищо поблажливо дивиться на герці англійських машин над її просторами, то це вказує на підготову, підготову дбайливу, довгу, точну, опрацьовану в подробицях. У висліді її зачнеться офензива, від якої задрожать мури Льондону, Манчестеру, Бірґмінґему і всіх місцевостей цілої Англії. Геростратами назвав Адольф Гітлер тих пропагандистів, що за всяку ціну хотіли війни і тепер намагаються її продовжувати. (В 356 році перед народженням Христа підпалив грек Герострат святиню Артеміди в Ефезі, щоб злочинном здобути собі славу). Перші дні серпня ц. р. повинні виказати, чи відмова Англії від мирних пертрактацій з Німеччиною була злочинном супроти англійського, наймогутнішого дотепер народу.

В Берліні ж тихо, спокійно, нормально. У крамницях повно південних і краєвих овочів. Часописи переповнені оголошеннями за кандидатами до праці.

КТВ.

—о—

БОЛГАРІЯ І МОСКВА.

Болгарський посол Сотир Янев подорожував два тижні по Совітах і тепер вернувся до Софії. Представникам болгарської преси заявив пос. Янев, що офіційні совітські урядові круги виявляють повне зрозуміння для болгарських домагань що до Добруджі. Совіти вдоволені промовою Гітлера,а нова біла книга викликала там помітне враження.

—о—

З інспекційної подорожі Ґен. Ґубернатора

Вертаючись із Перемишля загостив Ґенеральний Ґубернатор, мін. д-р Франк до Ряшева. Про цю гостину довідались ряшівські українці щойно в останній хвилині. Та всеж таки завдяки рухливости членів Комітету м-ра Клюфаса й Чавса вспіли ще зорґанізувати на привітання українських селян тутешнього повіту й місцеву інтеліґенцію. Площу перед староством зайняли українці, німці й представники місцевих установ. Українська ґрупа в народніх одягах робила миле враження. Вона з двома великими жовто-блакитними прапорами помітно вирізнялась так, що Ґен. Ґубернатор зацікавився нею більше ніж іншими учасниками. По німецькому привіті привітав Ґен. Ґубернатора голова Українського Комітету проф. Яцків. Короткий змістовний привіт представник українців зробив на Ґен. Ґубернаторі миле враження. — Дівчина в народньому одязі вручила після привітання китицю квітів з українськими лентами. Достойний Гість вирізнив українського представника з поміж інших тричі навязуючи з ним гутірку та розпитуючи про життя українців в тутешньому окрузі із запевненням про щире наставлення Його до українського населення. Грімким »Слава!« витали й пращали ряшівські українці Високого Гостя.

Після інспекції надсянської землі міністр, Ґен. Ґубернатор д-р Франк, загостив у Люблинську область, щоб провірити наладнання відбудови та всіх цих шкід спричинених военним лихоліттям. Дбайливе око Ґен. Ґубернатора спинювалось підчас тієї подорожі над кожньою дрібничкою, зокрема над тим усім, що вяжеться з комунікаційною проблемою. Справа занедбаних б. Польщею доріг дуже пекуча на тих землях і то тимбільше, що зі зміною давніших кордонів деякі оселі а то й міста не мають получень. Ці всі недомагання ще до зими мають бути надолужені. Де бракує сполучень будуть добудовані окремі шляхи, інші будуть поладнані й відповідно поширені. На це звернув Ґен. Ґубернатор окрему увагу ставлячи вимоги приспішення намічених уже праць. Пічнеться в першу чергу будова таких сполучень: Шоса з Мірців до Угринова, продовження залізничого шляху до Дикого, вузкорейкова з Козлова до Крилова, вузкорейкова з Потурчина до Угринова, шоса з Молодятич до Грабівця та інші між місцевостями сполучення ,де їх досі не було.

Позатим дуже цікавився Ґен. Ґубернатор і господарською ділянкою. Ці саме землі понад Бугом найбагатші в плоди, вони збіжевий резервуар цілого Ґенерал-Ґубернаторства, тому вимагають і окремого піклування. Военне лихоліття залишило і тут свої сліди. Багацько знищено, багацько недостає для ведення хоча би звичайного господарства. Скільки коней, худоби забрала польська армія, скільки пересунулось туди втікачів та поворотців підчас тієї »мандрівки народів«. Тепер, завдяки опіці німецької влади населення спокійно може працювати думаючи про краще завтра. Життя наладнується, гояться рани. З кожним днем стає краще, з часом зарівнають і военні сліди, а недостачі вже й тепер щораз меншають. — Приїзд Ґен. Ґубернатора піднесе зокрема українське населення на дусі. Воно відчуваючи цю опікунчу руку набере більше певности, раз на все шезнуть ці зловіщі послухи та сплітки ворожих затій.

До Грубешова надїхав Ґен. Ґубернатор у товаристві шефа люблинської округи, ґубернатора Цернера. На зустріч виїхала українська бандерія — кінний відділ у народній ноші, що прибув на це свято з кількох сіл Белзчини. Ця бандерія супроводжала Достойного Гостя при Його вїзді у город. Цілий Грубешів тонув серед моря німецьких та жовто-блакитних прапорів. Здвиг народу заляг вулиці, що безустанку греміли гучним »Слава!«. Перед тріюмфальною брамою прикрашеною німецькими та українськими прапорами, з привітальним українським та німецьким написом, вирядилася нім. військова оркестра та почесна сотня. Ґен. Ґубернатор прийняв від її команданта звіт, у супроводі пов. начальника Франке, опісля підійшов до української делеґації, що старим звичаєм піднесла Йому хліб та сіль. Делеґація зі зворушення дякувала за опіку й те відношення, що його тепер зазнали українці від німецької влади, після усіх тих траґічних переживань у важких роках неволі.

Ці слова вдяки зробили помітне враження на Гостя, що перед своїми очима бачив море голов, мінливі колір народніх одягів і ту щирість, з якою вітало Його населення. І маяли жовто-блакитні прапори і греміло безустанку »Слава!« — Ґен. Ґубернатор дякуючи делеґації зворушено відповідаючи на всі оклики та привіти, опісля подався до повітової управи, де провірював працю, розглядав пляни розбудови доріг та знайомився з пекучими потребами повіту.

З Грубешова виїхав Достойний Гість до Холму. І там зустріли Його ці спонтанічні привітання всього українського населення. Старий город короля Данила пишався в роскішній шаті прикрас, замаяв українськими прапорами, а окликам »Слава!« не було кінця.

Про гостину Ґенерал-Ґубернатора у Холмі подамо окремо. Тепер згадаємо лише, що Ґен. Ґубернатор навідав Данилову Святиню, був на спільному прийомі, в якому крім представників влади були й українці та що у відповідь на привітальну мову української делеґації висловив своє щиросердешне відношення до українців.

Москва про німецько-італійську співпрацю

Москва, 2. 8. Совітські часописи, зокрема »Красная Звезда« обговорює осяги німецько-італійської співпраці у військовій ділянці, стверджуючи дошкульне нищення Англії німецьким летунством, зокрема англійської фльоти, *притому вазначує, що Італія наближується до синього Нілю і може перервати торговельну сполуку Англії зі Суданом.*

»Кр. Звезда« оспорює твердження англійської преси, підкреслюючи, що німецько-італійська співпраця матиме в майбутньому ще більші осяги.

—о—

Кінець балканської антанти

Берлін, 2. 8. У німецькому часописі »Берзен Цайтунґ« помістив відомий публіцист д-р К. Меґерле статтю, в якій видвигає домагання, щоб у найблищих днях розвязано балканську антанту. У висліді розмов у Зальцбурзі і в Римі балканські держави співпрацюють з державами осі, тому балканська антанта неповинна істнувати. Румунія приєдналася до політики осі, порозумілася з Мадярщиною і Болгарією. Югославія і Греція повинні мати це на увазі. Остається ще Туреччина. Вона теж повинна зрозуміти, що або вона хоче співпрацювати з Европою, або ні.

—о—

Homo politicus

Причини упадку Польщі

Система блєфу

26)

Права передруку й перекладу застережені.

19. липня 1939 р. появилося в льондонському „Нюз Кронікл" інтервю з марш. Ридзом Сміґлим у справі польсько-німецького конфлікту; текст був оголошений у всій польській пресі й у польському радіо, і він справді такий цікавий, для тодішніх польських настроїв характеристичний, що як історичний документ ввійшов також до І. тому „Білої Книги" (стор. 400). Ридз заявив тоді буквально: „...Коли б німці дальше стояли при своїх вимогах (себто: прилуки Данціґу до Райху, та переведення „коридору крізь коридор" — прим. авт.), то Польща підійме боротьбу, навіть, коли б прийшлось битися самій та без союзників. Ми готові боротися за самостійність до останнього мужчини й останньої жінки... Тому, коли пан Гітлер знову зголосив претенсії щодо Данціґу та Поморя, я наказав 4 місяці тому мобілізацію. Прошу мені вірити, що та мобілізація не була лише пустою демонстрацією. Ми були готові до війни, коли б вона показалася конечною. Польська армія не така численна, як німецька, а проте це таки добра армія. На випадок війни кожний польський мужчина і кожна жінка стають без огляду на вік вояками". Таким робом ми довідалися в липні, що Польща була „готова до війни" вже у березні. Найвищий польський військовий чинник підкреслив з цілою рішучістю боеву вартість польської армії та военне захоплення всього польського громадянства. Тим самим опрокинув пізніші арґументи, що — мовляв — польська держава була до війни непідготована, що заскочив її нежданий німецький наступ, но й — очевидно — що Польща війни не хотіла...

Не знаємо, яке було темпо польських военних приготувань у розумінні технічно-військовому, не знаємо, хто що в якому часі в ділянці орґанізації армії та військової підготови до війни вдіяв. Знаємо тільки, що тих останніх шість місяців перед вибухом війни — від початку березня до кінця серпня — падав у Польщі безупинний град слів про найвищі боеві здібности польської армії та найвищий моральний стан польського народу — поруч із таким самим густим градом *легковажних, погірдливих* та образливих слів про німецьку армію і вартість німецького народу з погляду военних вимог. Про стан німецької армії, про її чисельність, вивінування, вишкіл резерв, про німецький старшинський корпус, німецьку морську й воздушну фльоту, про психіку німецького вояка — про все те *всі* польські часописи, з найбільш „авторитетними" орґанами на чолі, виписували найжахливіші нісенітниці, що їх польське громадянство приймало з найбільшою повагою. І той тон зберігся до самого кінця. 3-го вересня, отже у третьому дні війни, полк. Умястовський казав у польському радіо буквально: „Нині, коли Польща розпочинає свою другу війну, яка має на меті зберегти те, що було здобуте, та відзискати те, що наше, чисто польське (!), Польща має начального вожда, випробованого у битвах, якого не має ніодна інша европейська армія та має двоміліонову армію під зброєю, а мобілізація щоденно побільшує її сили..."

З отим „начальним вождом", якого „не має ніодна европейська армія", вдалося красномовному полковникові на прочуд: з історичної перспективи можна вже нині признати йому на 100 відсотків правду! Але з тієї самої перспективи не можна ніяк зрозуміти: навіщо всі ті траґі-комічні речі говорив Ридз, Умястовський, навіщо писала їх вся польська преса, оголошувало державне радіо?! Відповідь: це була *система блєфу*, яка — накинена згори політичною та військовою верхівкою — так увійшла в кров і кости польського громадянства, що воно до самого траґічного кінця переплутувало блеф із правдою та орудувало блефом, гадаючи, що в ньому спасення нації і держави. Під кінець першого тижня війни у зареквірованій кімнаті в помешканні автора цих рядків у Львові замешкав один майор польського міністерства військових справ. Спершу пробував він запевнювати, що ніякої програної нема, бо польська армія ненарушена, що вона тільки ввесь час відступає, що це плянова тактика, щоб дати час західнім союзникам зібрати сили для протиудару, та що вислід тієї калькуляції залежить лиш від того, чи Совіти рушаться, чи ні, але — очевидно — вони „напевно" будуть невтральні. Однак за день - два, коли розвал вже був очевидний, майор, який від ранка до вечора перебував у будинках львівського воєвідства та корпусної команди, перестав блахманити та доробленими „пост фестум" теоріями заявив раз зовсім щиро: „*Знаєте, у чому тайна цього розвалу? Ми поляки ввесь час блефували, думаючи, що німці блефують; тимчасом тепер показується, що німці справді поважно приготовлялися до війни, а ми залишились зі своїм блефом...*" Той майор був інтеліґентною людиною: він зовсім влучно підхопив цілу *методику політики* тої польської кліки, яка кричала про війну. Помилявся він тільки в одному: камариля Ридза, яка стероризувала Бека та опанувала осередки пропаґанди, не лише користала з блефу, щоб застрашити ним німців за мирового часу та спонукати їх до дипльоматичного відвороту, отже, щоб *вирятувати блєфом мир.* Вона, та камариля, вірила, що блефом удасться теж *виграти війну.* І те, що ми бачили у трьох тижнях війни у Польщі, було одним безупинним ланцюгом доказів, як неповажно ставились поляки до війни, яка дизгармонія була поміж їхніми словами про повагу хвилини та свідомістю, що треба направду розуміти під тією повагою.

3-го вересня 1939 р. зійшовся сойм та сенат на маніфестаційне засідання — останне в історії нової Польщі. Серед бурі оплесків прийняли сенатори внесок, що „члени сенату Річипосполитої ставляться до розпорядимости армії". Знайшовся *один* такий сенатор, який взяв ту постанову поважно і — зголосився до війська. Це був Кшиштоф Радзівіл. Вістка про його геройський жест миттю розійшлася поміж його товаришами. Одному з них він показав своє писемне зголошення: той узяв папір у руку та передер його, визвірившись на смішаку-сенатора, який хоче йти на війну, забувши, що чейже сенатори призначені „до вищих завдань".— Оголосили у Львові (як в усіх містах і містечках у Польщі), що будуть копати рови для охорони перед летунськими налетами та що громадяни повинні самі добровільно масово голоситися до роботи, щоб не треба стягати їх примусово. І ходили люди копати рови: зі сміхами, жартами, немов це забава у війну, а не направду війна. — Напередодні загальної мобілізації їхав автор цих рядків з гуцульських гір до Львова. На стації у Надвірній стояв на сусідніх рейках довжелезний військовий поїзд. Одним ваґоном нашого поїзду верталась у свояси вакаційна дівоча кольонія. Перекликування з військовиками, сміхи, жарти та на пращання хоровий оклик з обох сторін: „До відзеня в Берліне"...

Очевидно, можна сказати: не слід підходу й настрою одного тумана, який відмовляє свого товариша від військової служби, ні гуртка міщухів, ні неповажних дівчаток — узагальнювати та шукати в ньому відзеркалення настроїв народу. Ба, але річ саме у тому, що такий самий *був* настрій найширших кол польського громадянства! Річ у тому, що польські патріоти саме й думали, що війна минеться незамітно, що вона буде вестися мабуть виключно на території Німеччини, що вона „сама зробиться", та що перемога впаде з неба, як печені голуби в рот. Брак зрозуміння, що таке війна, та ще й модерна війна та війна *Польщі з Німеччиною*, що це таке військова потуга Німеччини — брак свідомости тих усіх речей саме й був головною причиною, що взагалі прийшло до війни та — потім — що у конфронтації з фактами, що їх принесла війна — у польському народі запанувала така шалена розтіч, спантеличення, розпука.

Здається, що єдиними, які здавали собі справу з поваги хвилини, були вояки на прикордонних позиціях, на яких опинилися весною - літом 1939. року. Ті, які врятувалися звідтіль, оповідали, що вони вже давно були приготовані на смерть: вони бачили, як виглядають їхні позиції та порівнювали їх з німецькими, що їх іноді можна було оглядати голим оком по другому боці, вони порівнювали вигляд власний і німецьких вояків — і знали та відчували, що коли німці рушаться, то з них не стане сліду. Але командний склад польської армії — здається — цього не знав, ні не відчував, бо чи при його свідомости була б можлива та дальша божевільна забава з вогнем?!

Сам чисельний стан польської армії не був блефом. „Два міліони найкращого вояка у світі стоїть на сторожі наших кордонів" писала напередодні війни польська преса. Цифра подана правдиво. Адже просимо зважити, що до німецького полону дісталося ок. 800.000 вояків, схоплених зі зброєю у руці! А скільки залишилось на території, де захопили їх большевики?! А ті десятки й сотні тисяч, які вже в другому тижні війни фактично ввійшли у стан дикої демобілізації, коли багатотисячні військові відділи манджали на схід, здебільша без ніодного вищого старшини, без ніякого звязку з якимось штабом, без харчів та без санітарної помочі. Важко означати день, коли польська армія почала розлітатися, але це ще було тоді, коли і Варшава гинула повільною самовбивчою смертю і під Кутном ішов бій. І держава і решта армії вже тоді знаходились у стані анархії.

У промові, що її виголосив Гітлер після завершення военних операцій у Польщі, підкреслив він боеву вартість простого польського вояка, нахил до ініціятиви у підстаршин та повну нездарність вищого проводу армії. Не знаємо, чи схоче колись хтось із компетентних поляків, колишніх вищих штабовців польської армії, оголосити бодай приблизні дані про те, як представлявся старшинський склад напередодні війни та як напр. в її пятому дні у таких-то кількох різних військових формаціях. Однак кожний обєктивний глядач міг спостерегти загальне явище: 1) у частинах польської армії, які знаходились у відвороті, кількість вищих старшин була мінімальна, і 2) всі шляхи, які вели на південний схід, були переповнені автами, якими їхали вищі старшини в одностроях зі своїми жінками, дітьми, подушками, клунками. Родини стар-

---

шин їхали критими військовими автами та амбулянсами Червоного Хреста. Їх перепачковували старшини всіми засобами льокомоції, які повинні були стояти у воєнному часі до виключного розпорядження війська, виключно для цілей, звязаних з військовими завданнями. Всі ті старшини, які перед війною грали величезну ролю у Польщі у цивільних одягах, займаючи найвищі становища у державному, громадянському та господарському житті, будучи високими урядовцями, послами, сенаторами, членами дирекцій і надзірних рад та „сірими еміненціями" у столиці держави, столицях воєвідств та по всіх закутках краю, — всі вони з моментом вибуху війни зодяглись у старшинські однострої, здебільша полковницькі та майорські. Але тільки мінімальний їх відсоток зголосився до своїх формацій та виконував активну військову службу. У Львові та по всіх містах і містечках Східньої Галичини зароїлося від старшин, які втікали з заходу. По всіх тих одностроях знати було, що вони не нюхали пороху. У полковницьких одностроях парадували по вулицях Львова м. ін. колишній премієр Януш Єнджеєвіч та його брат, колишній міністр освіти Вацлав, і багато інших. *Старшинський однострій служив підчас війни аж надто часто на те, щоб легче здобути бензину для авта.* Це було таке несмачне видовище, що про тих високих старшин резерви, які не вбрали військового однострою, казалося, що вони „мають характер!" (м. ін. — казали — кол. посол і начальник східнього відділу у мін. зак. справ, полк. Шецель). Підчас війни, підчас смертельної і безпосередньої небезпеки для батьківщини! Коли 12. вересня 1939. р. у пополудневих годинах появились на горішній Городецькій вулиці перші змоторизовані німецькі стежі, вибухла така паніка, що впродовж години з десяток тисяч авт, які стояли вздовж всіх вулиць і вуличок, не стало ніодного. Десять днів тривала облога Львова. Але за тих десять днів люди не бачили на вулицях міста вищого ступнем старшини, по якому пізнати було б, що перебуває у підльвівських окопах. Зате справила залишалися при своїх частинах поручники і підпоручники. Пізніше вже показалося, що загальним явищем у польській армії була втеча вищих старшин під покришкою, що вони їдуть до вищої військової одиниці (штабу бриґади, дивізії, корпусу) „за диспозиціями'", або що їдуть особисто „навязувати порваний звязок": виїздили і тільки їх їхні підкомандні й бачили! Ще й до того забирали з собою військові мапи, так, що частини залишалися на ласку нижчого військового проводу, без вказівок, без орієнтаційних даних.

Очевидно, що воно не вичерпує всього матеріялу до характеристики тодішніх відносин.

Совітсько-румунські переговори перервані

Букарешт, 1. 8. Румунська делеґація, що переговорювала зі совітською у Кишиневі у справі віддачі Совітам залізничого парку, що його забрали румуни з Басарабії і Північної Буковини вернулися до Ясс. Делеґація заявила, що переговори будуть закінчені й ратифіковані в Одесі. Знову ж члени совітського посольства у Букарешті говорять, що переговори розбилися, бо Совіти домагаються віддачі вивезеного залізничого парку з Басарабії і Північної Буковини, а Румунія відмовляється.

Румунія виселила французьких інжинірів

Букарешт, 31. 7. Румунське міністерство внутрішніх справ оголосило комунікат у справі виселення з Румунії французьких інжинірів, що працювали у двох нафтових французьких підприємствах. Їм закидає влада румунська саботажеву акцію, яку вони мали виконувати з доручення французького уряду. У товаристві »Колюмбія« в Букарешті перевела румунська влада ревізію і в пивницях знайшла великі припаси вибухових матеріялів та інше приладдя. Отже нема сумніву, що т-во »Колюмбія« було осередком підготови до саботажевої акції, яку підготовляли в Румунії анґлійці й французи

Мадярсько-совітські взаємини

Будапешт, 1. 8. Мадярський часопис »Пестер Льойд«, зближений до міністерства закордонних справ, дає відповідь анґлійській та французькій пресі, яка вважає, що мадярська автономія для Карпатської України — це спроба зближення до Совітів. »Пестер Льойд« відмічує, що Мадярщина немає потреби шукати зближення з СССР, бо ж мадярсько-совітські взаємини є цілком добрі. Правда, Мадярщина співпрацює з державами осі, але ж бо взаємини між Совітами й Німеччиною теж приязні.

До Москви виїхала через Берлін мадярська господарська делеґація під проводом посла Нікля, щоб обговорити справу довозу совітських сирівців до Мадярщини.

—о—

Зміна югославянського уряду?

НАРАДА В РЕҐЕНТА ПАВЛА.

Білгород, 1. 8. Як повідомляють у Бледі на замку реґента Павла відбувалася нарада в справі зміни югославянського уряду. Цю вістку потверджує факт, що прем. Цветковіч і багато інших членів уряду перебувають ще дальше у Бледі. Туди приїде теж віцепремієр д-р Мачек.

Політичні кола впевняють, що премієром нового уряду буде мабуть теперішній міністр закордонних справ Марковіч, або міністр освіти Корошец.

»Време« вже від довшого часу пише, що Югославія повинна прилучитися до політики держав осі. Зокрема виявилося, що вплив французької культури в Югославії має неґативні наслідки. Зате вплив німецької культури у Югославії мавби додатні наслідки.

Югословянський уряд розвязав усі масонські льожі в Югославії, а преса дуже гостро виступає проти масонів.

—о—

Перша матура

(Уривок зі спомину)

З вибухом революції 1917 р. в цілій Україні почався живловий рух у всіх ділянках життя, зокрема освітній. Почався і горячковий рух розбудови початкового середнього і вищого шкільництва. У Києві годі повстали 3 ґімназії, між ними одна мішана з усіма клясами ім. Кирило-Методіївського Брацтва. В першому році містилась вона в Школі Мистецтва при Львівському Базарі, відтак перенесли її до будинку б. російської ґімназії при бульварі Шевченка. Про першу матуру в цій ґімназії а тимсамим і про першу матуру в українській державі згадую тут при нагоді першої української матури, що саме відбувається в Кракові.

В чудовий червневий день 1918 р. у великій салі Українського Клюбу при вулиці Пушкінській ч. 1, зібрались матуристи, молодь ґімназійна, учителі, батьки та багато гостей, які бажали бути свідками тієї святочної хвилі. Значіння цього дня підкреслила також і державна влада. Від гетьмана Скоропадського був висланий на це свято міністр освіти Василенко.

Почалась матура. На салі настрій бадьорого зворушення. Загальну увагу звертають матуристи та матуристки з округлим металевим значком на грудях, на якому виритий напис: „Перший випуск 2-гої Української Гімназії ім. Кирило-Метод. Брацтва". Адже ж це ті, що мають щастя бути першими матуристами в українській ґімназії в Україні, де ще недавно не було ні одної народньої школи. На жаль не всі ученики 8-ї кляси діждались цього дня, декілька з них склало голови під Крутами на полі слави.

Точно о год. 10. всі занимають місця, матуристи перші ряди крісел; за столом перед кріслами сідають члени Педаґоґічної Ради з міністром освіти Василенком. Після короткого привітання міністра і гостей директором ґімназії Козленком, серед загальної тишини, встає з місця міністр та на вступі зазначує, що його приявність на цій салі є доказом, що сьогоднішня роздача свідоцтв, це не звичайна річ, а свято, що наказує призадуматись над тим, що минуло, та над тою великою зміною, що настала для української нації. Перед українським народом відкрились величезні можливості творчої праці, зокрема в ділянці культурній. Матуристи, котрі сьогодні одержать посвідчення зрілости, це одні із піонірів-плуґаторів української ниви. Побажанням щастя в життю, найкращих досягнень у праці для народа закінчив свою промову міністр Василенко.

Відтак говорив ще раз дир. ґімназії Козленко, подаючи коротку змістовну характеристику розвитку школи. Довший, мистецький по формі звіт з праці дирекції, вчителів і молоді, виголосив учитель ґімназії і секретар Педаґоґічної Ради відомий письменник-поет Микола Зеров. Згадавши память тих, що відійшли від нас, перейшов до накреслення постепенного розгортання живої праці в школі, її управою, вчительством та молодю. А праця ця сумежила з посвятою, коли згадати, що були це часи дуже неспокійні, не було відповідного будинку, потрібних підручників і знаряддя навчання. Треба було нетільки вчити і вчитись, але й боротись. Працю усіх проникала атмосфера бадьорости, ініціятиви і великого щастя вчити і вчитись в рідній мові. У своєму звіті підкреслив Зеров зокрема прикмети учеників Галичан, що значний їх відсоток вчився тоді в цій ґімназії. Їх пильність, карність, повага, з якою до усього забирались, гарно впливала і на наддніпрянців.

З черги забрав слово один з батьків, дякуючи управі школі і педаґоґом за працю над формуванням характерів і збагачуванням знання. Висловив і радість, що їхні діти мали змогу вчитись в рідній мові під проводом свойого вчителя. Відтак від матуристів пламенне спасибі українській владі, дирекції, вчителям і родичам за опіку, й труди, батьківське відношення висказав матурист Нестор Іванина, котрий за цю »орацію« одержав епітет золотоустого.

Скінчились промови а міністр Василенко по азбучній черзі став роздавати свідоцтва зрілости матуристам. Вони зі зворушенням підходили до стола та дрижачою рукою приймали ці історичні документи. Серед матуристів трьох (одна матуристка) між ними двох галичан, відзначено медалями. Приявні на салі обступають героїв дня з цікавістю оглядаючи свідоцтва.

З голосів преси.

Нема чого боятися нової Европи

Під повищим наголовком Йозеф Вінцу поміщує у **»Дойче Альгемайне Цайтунг«** з 28. 7. передову статтю, присвячену міркуванням на тему організації нової Европи, при чому звертає увагу на дві протилежні тенденції у »сірої людини«: як одні вбачають вже тепер у новій Европі рай та другі — нову неволю. Автор перестерігає перед райдужними надіями, але й переконує, що нічого лякатися нових порядків.

»...Очевидно, що приходить загальноевропейська митна унія без уваги на великі ріжниці між життєвою стопою та господарськими можливостями країв, напр. між середньою Европою та Балканом. Неприємні митники, які роблять стільки клопоту подорожникам, підуть на зелену пашу, безмитний Геннесі (коняк) буде втішати серця своєю дешевістю. Буде заведена одна спільна »конто«-валюта, за яку можна буде все купити та продати. Національні валюти будуть у роді дрібної монети. У подорожах нема внутрі Европи границь, нема контролі пашпортів, нема морочливих заходів щодо девіз. Примусова господарка девізами (обмеження девізові) відпадає, таксамо, як виповнювання грошевих дір паперовою війною. Кілька тон вибухового матеріялу, що залишається з війни, пригодяться на те, щоб висадити у воздух роздуту господарську демократію. Зате у великому европейському просторі розїзджатимуть купці, як за часів Ганзи, та робитимуть знамениті інтереси. Довгими автобусовими лініями будуть їздити собі люди від Біскайського заливу аж до Чорного Моря. У великому воздушному просторі сновигатимуть в усі сторони пасажирські літаки, між Берліном та Парижем їтиме немов підміський рух, а під неділю будуть собі їздити на Лідо або на фйорди. Коротко, це просто розкіш жити й подорожувати у новій Европі.

Це мрія про Европу. Але поруч із нею існує страх перед новою Европою, зроджений теж з уяви, яка опановує деякі сусідські країни. Там бачать нову Европу, як якусь велитенську будову під примусовою німецькою управою, куди насилу втолочуватимуть кожну господарську індивідуальність. Берлін постійно приказуватиме, кермувати та арбітрально вирішувати. Всюди сидітимуть німецькі контрольори та вирівнюватимуть все під один знаменник. До того страху перед утратою всякої самостійности й ініціятиви, долучається — головно у невтральних країн, у того »середнього стану« старої Европи, — страх, щоб не стати ще біднішим, ніж за ліберальних часів, при чому за вихідну точку служать теперішні воєнні часи й досвіди.

Ані мрія не оправдана, ані страх. Очевидно, що в образі, що його уявляє собі пересічна людина, є дрібка правди про будуччину. Нова Европа цікавить та викликує надії. Але з німецькою перемогою не валиться світ, тільки старий світ, і важніший, ніж його кінець, є початок нового світу, початок кращого та тривкішого порядку...".

Німеччина (читаємо далі) є свідома відповідальности, яку перебирає у своїх обіцянках. Які ці нові обіцянки?

„...Коротко кажучи: краща будуччина Европи. Спершу мир та забезпека мира... Дальша обітниця, яку висуває наша перемога та наше право вимагати для себе на підставі перемоги проводу в новій Европі, це такий господарський лад в Европі, якому не загрожували б кризи; далі: піднесення життєвої стопи народів, переведення соціяльної справедливости, пошана для праці, втримання у світі високого значіння цілої Европи та використання всіх можливостей для технічного поступу і нових комунікаційних шляхів у великому европейському просторі, також у тому розумінні, щоб кожній людині було легче жити.

Отже дещо правди є з отих мрій. Кожний німець по якомусь часі буде питати себе: що я маю з перемоги? Він буде порівнювати нові часи з минулими та буде відчувати, що йде вперед, що йому у ще більшій мірі ,ніж після перемоги у 1870 р. — ведеться краще. Він очікує якоїсь користи з нової Европи, при чому немалу ролю грають такі речі, як поширення життєвого й подорожного простору, облегчення у переході границь та ліквідація ріжних бюрократичних труднощів, що огірчують життя. Очевидно, що ще більш заклопотано буде питатися кожний невтральний, якого обхопить своїми границями нова Европа: що я маю з нової Европи? Він теж буде порівнювати та доходити до своїх висновків. Мірилом буде напевне стара й нова життєва стопа. Очевидно, що годі буде міряти все особистою міркою, бо прийдеться мати й суспільні вартості на увазі; одним верствам у деяких краях буде напевне гірше вестися, зате іншим далеко краще..."

Автор пригадує промову мін. Функа та полемізує з тезою, немов дисципліна й організація, які необхідні для господарського піднесення людства, тотожні з насильством та мертвими схемами.

„...Не змеханізована Европа, тільки органічне взаємне пристосовування себе, не автаркія тільки світова торгівля, як і раніш, не механічна митна унія, тільки господарська солідарність европейських держав, не валютова унія, тільки тісна співпраця стійких валют з устійненими курсами, під проводом найбільшої та найсильнішої валюти, якою є переможна німецька марка..."

Автор підкреслює, що нова Европа нікому не схоче вкидати до рота печених голубів, таксамо, як нікого не виключатиме зі свого гурту. Всі мають великі вигляди, які мусять використати у власному доброму інтересі, — але й можуть ті вигляди прогаяти, собі самому на шкоду.

—o—

На тому покінчилась офіційна частина свята. Опісля сходяться усі в маленькому садку Клюбу, де спільно засідають до обіду. В перерві накручено з тієї памятної хвилі фільмову світлину.

Накінець згадаю про учителів, що вчили в 8-мій клясі. Були це справжні »аси«. Між ними багато письменників, асистентів, доцентів, професорів вищих шкіл Києва, що з багатим знанням лучили досвід педагогічний і методичний, а над усе любов до свого звання та до тих, котрих вчили. Ось вони: о. Щепанюк, парох гр-кат. церкви, вчив гр-кат. релігії, (призвіща священика православного не пригадую собі), української мови учив відомий вчений педагог — Дорошкевич, історії — проф. унів. О. Грушевський, брат Михайла, латинської мови, поет М. Зеров, котрого лекції були для нас правдивим симпозіоном, німецької і французької мови письменник галичанин д-р Михайло Рудницький, російської мови І. Шаля, математики доцент Кравчук, фізики і космографії знаменитий Холодний, брат мистця, пропедевтики фільософії і правознавства директор департаменту в міністерстві справедливости Гаевський. Деякий час вчив і письменник П. Зайцев, відомий видавець »Кобзаря« Шевченка та ректор українського університету О. Сушницький. Директор Козленко не учив нічого та як директор був з нами у найтісніших звязках. Його милий зовнішній вигляд, поків доброта і повага, залишили в наших серцях і досі любов та память.

К. К—н.

Роля Балкану

»Фелькішер Беобахтер« з 28. 7. ц. р. навязує до недавнього побуту болгарських та румунських міністрів у Німеччині та пригадує деякі павди, що їх — як каже автор — світ легко забуває.

»...Тому треба ще раз повторити, що німецький інтерес на Балкані має передусім господарський характер. Ми ніколи не заперечували, що балканські краї є для нас просто ідеальним ринком та що тому Румунія, Болгарія, Югославія, Греція і подекуди також Туреччина є нашим природним торговельним партнером внутрі великого господарського простору, що про нього недавно говорив у своїй промові мін. Функ. Тому, що кожна здорова виміна господарських дібр полягає на засаді та життєвій практиці »давати і брати«, то й балканські краї не виходять на цьому кепсько. Вони могли виходити ще ліпше, коли б не посторонні чинники, які зупиняли той торговельний процес, та коли б йому не шкодили й деякі власні балканські державні концепції...«

Західні держави мали таку політичну систему, щоб вбачати у балканських державах постійно один із головних европейських осередків політичної кризи. Західні держави вигравали балканські держави одну проти другої та вічно шахували ними Німеччину й Італію.

»...Тайні документи французького генерального штабу не залишать найменшого сумніву щодо тієї гри. З Сальонік мав розпочатися похід проти південної німецької фляньки та проти Альбанії. Плян знищити румунські нафтові поля відчинив очі Румунії, яка неделікатно прокинулася теж зі свого сну про англійські ґаранті тоді, коли мусила відступити Басарабію...«

Автор вказує на облуду теперішніх англійських заяв, що ніби то вона вже давно допускала ревізію деяких балканських проблем. Це не відповідає правді, бо саме на Балкані Франція й Англія намагалися за всяку ціну зберегти »статус кво«, витворений мировими договорами, щоб підтримувати невдоволення і напруження між поодинокими балканськими державами, бо тільки в такій атмосфері можна було шукати собі — не перебіраючи у засобах — союзників проти Німеччини й Італії. Тепер балканські держави мусять пристосуватися до нових зовсім змінених відносин, в яких нема місця на політичні інтриґи; зате є місце на господарську співпрацю.

—o—

Культурна місія Еспанії

»Франкфуртер Цайтунг« з 26. 7. ц. р. у власній кореспонденції з Мадриду подає цікаві дані про зріст еспанських амбіцій грати знову провідну ролю скрізь, де лунає еспанська мова. Навязуючи до недавньої промови ген. Франка про відродження старого імперіялізму, автор пояснює, що еспанський вожд мав тут на думці політичне й територіяльне поширення Еспанії на африканському та атлантійському передпіллі Еспанії, зате той вислів не торкався південно-американських країн, які колись були головним кольоніяльним простором Еспанії. Розвиток тих південно-американських, нині суверенних, держав, виключає політичне вмішування будь-якої европейської держави. А проте сучасний еспанський імперіялізм має на увазі і ті південно-американські краї: тільки в одному лише культурному напрямку, а саме, щоб відзискати свою колишню ролю культурного провідника всіх отих країн, що завдячують свою екзистенцію і свій здвиг старо-еспанському материкові. В такому випадку Еспанія могла б перейняти на себе ролю посередника між цілою Европою та південною Америкою.

„...Що до цього ще далека дорога, зна-

ють про це в Еспанії дуже докладно. Але не вважають тут головною перешкодою те, що між Еспанією та Іберійсько-американськими державами істнують поважні політичні ріжниці, що утруднюють наближення. Вправді Еспанія зірвала недавно дипльоматичні звязки з Чіле, бо суперечності між тамошнім правлінням людового фронту та еспанським авторитарним режімом довели були до полеміки, якої Мадрид не міг стерпіти, і вправді червоні втікачі з Еспанії нацьковують і інші південно-американські краї проти нової Еспанії, — але уряд Франка вважає, що треба передусім піднести політичний, господарський та культурний потенціял власного краю до такого рівня, щоб самі південно-американські держави зрозуміли, що вони матимуть інтерес тісніше звязатися зі своїм материком. Бо й коли південно-американські держави відділювались від Еспанії, то причиною цього були не так політичні ріжниці, як свідомість, що стан стагнації Еспанії з 19. ст. не дозволяв південно-американським державам нічого вартісного діставати від свого европейського материка.. Нинішня Еспанія старається створити передумови для покращання звязків — передусім піднесенням власної своєї вартости".

Тут автор перечислює, що саме конкретно діє в цьому напрямку Еспанія. — Ото ж вона розбудовує ціле университетське місто, спроваджує найбільших учених з цілого світа, жваво помагає розвиватись усім галузям еспанської культури, розбудовує радіовисильні та працює над збагачуванням своїх радієвих програм так, щоб стати атракційним осередком для всіх, хто тільки у широкому світі говорить по еспанськи. Що прада, чималою перешкодою для тісних взаємин з півд. Америкою є господарські труднощі, бо Еспанія все ще не є повновартісним торговельним партнером. Зате півн. американські затії підпорядкувати собі південні краї, кажуть цим останнім шукати опори в колишньому свому европейському рідному краю.

Між Гаванною та Довером

У »Франкфуртер Цайтунг« з 26. липня 1940 р. маємо на першій сторінці дуже цікаву власну телеграму з панамериканської конференції у Гаванні, де — як уже ми повідомляли — Злучені Держави Півн. Америки хотять фактично перейняти у свої руки політичну та господарську керму всієї Америки, гадаючи таким робом зміцнити авторитет своїх закордонно-політичних виступів. Згадана телеграма говорить про палкі суперечки на гаванській конференції. Півн. амер. міністр закордонних справ Гуль хоче створити загально - американський мандатний виділ для европейських посілостей, які лежать на американській території. Згідно з тим проєктом мав би повстати 3-членний »тройгендерський« комітет, який приступив би негайно до акції, коли б згадані посілості знайшлись »у небезпеці«. (Як відомо, Злучені Держави заявили, що не признають ніяких територіяльно - політичних змін щодо істнуючих европейських посілостей в Америці, підтримуючи те становище практично у випадку французької Мартиніки, яку заблокували англійці. — Прим. Ред.). Та комісія виконувала б евент. суверенну владу над країнами, що їх зайняли б американці, так довго, поки вони вернули б до своїх попередних власників, або стали б самостійними. Те обмеження, як також півн.-америк. заява, що мандат не може принести особливих користей ніякій одній американській державі, — має россіяти острах півд.-америк. держав, що тут діє чистий імперіялізм Сполучених Держав.

„Більшість Іберо-американських урядів хитається поміж бажаннями не погіршувати взаємин з багатим північним сусідом, та волею, не наражувати своїх торговельних інтересів з Німеччиною Як один розумний обсерватор тих нарад схарактеризував — Південна Америка дивиться більше на Довер (льондонський порт), ніж на Гаванну: на побережжі Довру мають відігратись світові події, які рішать також про те, наскільки південні американці піддадуться бажанням північних американців. У південній Америці панує загальне переконання, що вирішний вплив на загально-американські відносини матиме німецька перемога. Північні американці напевне не могли б багато вдіяти, коли б Англія була примушена впасти на коліна та коли б Европа, яка імпортує 60 відс. південно-американського закордонного експорту, знайшлась під неподільним проводом держав осі. Тимчасом успіх заходів Гуля залежить від поглядів поодиноких південно-американських урядів, що станеться по другому боці океану на випадок німецької перемоги над Англією. Північно-американські погляди, які в усіх точках виходять зі засновку, що перемога держав осі означає безпосередню небезпеку для Америки, дуже часто не знаходять зрозуміння у південних американців, хоч північна пропаганда не залишається і серед них без деякого впливу..."

Дальше автор згадує про окремі величезні труднощі, які виринають при обмірковуванні практичного переведення в життя півн.-амер. проєкту про картелізацію всеамериканського закупу. Для одних півд.-америк. держав означала б руїну втрата европейського ринку збуту для надвишок збіжжя та мяса, для інших — потреба обмежити свою продукцію нафти. Радять в Гавані 4 комісії: »господарської співпраці«, »збереження мира« (яка м .і. підготовляла б окупацію Мартиніки), »нетральности«, та »зрівнання«. Найбільш опозиційними є Аргентина та подекуди Бразилія.

—o—

Потреби перевиховання

Словянська вдача це вдячний матеріял до перевиховання. Вона мягка та піддається ушляхетненню, вона вимагає зміцнення, твердости, гарту. Зокрема інтелігенти легко піддаються чужим впливам, часто шкідливим. У простолюддя значно більша ця відпорність, тільки треба звернути більше уваги на виховання і то не лише мужеської молоді, але й не менш важливе жіноцтва. Німці, які виявляють великий гарт волі і характеру, вже давно звернули на це увагу й виховання німецького жіноцтва, під деякими оглядами, може бути для нас прикладом.

Плекання домашньої культури, господарности, систематичности у праці, гігієни, це зразок гідний наслідування. Хто ближче знає наше село в його найкращих зразках, мусить признати, що домашня культура, порядок, чистота, естетика хати та окруження стояли розмірно на високому рівні. Пошана до батьків випливала не тільки зі стародавніх звичаїв, не тільки з твердої влади батьків, але з дійсно вмілого виховання дітей, з поважної культури виховників, які вміли обєднати необхідну твердість у вихованні з родинним теплом і мягкістю. Твердість засад у родинному житті має не менше значіння між у суспільному чи товариському. Атмосфера діловитости обєднана з родинною мягкістю, але без пересади, відчута міра, яка може бути не все однакова, бо залежить від характерів і культури окруження. Треба знайти час на працю і на розвагу, на поважну розмову і на веселу хвилю, призначену на відпочинок.

Хто ж має ці речі вичувати, устійнювати цей режім домашнього порядку, домашньої творчої атмосфери? Хто потрапить відчути ту міру, де є і порядок і легка атмосфера і потрібна діловитість? На це напевно почуємо відповідь, що для цього треба мати добру школу, високу культуру, яка повстає з взаємовідносин родинних, місцевих і особистих. Та не забуваймо, що головним творчим осередком дома повинна бути, нормально кажучи, жінка. Вона повинна бути більш підготовлена до своєї ролі, своїх обовязків, для піднесення домової культури; на неї спадає велика відповідальність за дальший поступ, не тільки домашнього господарства, але й за сталення характерів і плекання цілої національної культури.

Яку школу повинна перейти дівчина, щоб мати право сказати, що вона підготовилась до відповідальної ролі господині дому, виховниці дітей, до ролі доброї дорадниці та товаришки свого чоловіка-громадянина. Маючи такі відповідальні завдання кожна дівчина, що хоче бути жінкою-дружиною, матірю-виховницею, господинею дому і громадянкою, повинна перейти відповідну теоретичну і практичну підготову. Велике значіння має домашнє виховання, органічне, глибоке, тривке, але коли воно шванкує, мусимо його доповнити шкільним вихованням, суспільною школою. Цією дорогою пішла німецька суспільність і згідно з законом з 6. липня 1938 р. введено обовязок професійного вишколу дівчат: для міських, що не мають свого сільського господарства, однорічний вишкіл, де вчать як слід удержувати домашнє господарство та як опікуватись дитиною. Для сільських дівчат вишкіл є дворічний, бо жінка на селі повинна ще вміти вести свою сільсько-господарську ділянку праці. Як же в нас виглядає ця справа?

Чи наші дівчата, сільські чи міські, підготовані до опіки над дітьми, до їх виховання, до ведення раціонального господарства? Гадаю, що на загал підготова є замала тоді, як сучасні вимоги є дуже великі. Багато наших дітей хворіє і вмирає з приводу замалої підготови дівчат до їх завдань — опікунок дітей. Тому ми повинні якнайскоріше підготовити кадри наших інструкторок домашнього господарства та опіки над дітьми.

Справа виховання кваліфікованих опікунок над дітьми, підготовлення до своїх завдань господинь — міського і сільського типу — це передумова нашого правдивого поступу, передумова нашого перевиховання до тих завдань, які стоять перед нами.

Без цього перевиховання, без піднесення культури домашнього господарства нема правдивого поступу національної культури.

Не забуваймо, що така річна, чи пак дворічна професійна школа для нашого жіноцтва була б теж школою національного освідомлення, піднесення його до сучасних вимог національного відродження.

Інж. Микола Деревянко.

—o—

За самостійність Бретонії

Брест, 1. 8. Провід бретонської національної ради рішив змагати до створення самостійної держави.

Біля бретонської національної ради згруповані всі націоналістичні угрупування, що від закінчення світової війни домагаються автономії для Бретонії. Бретонія складається з пятьох департаментів у північно-західній частині Франції. Це півостров, на якому живуть Кельти.

Самостійна бретонська держава істнувала до 1532 р. опісля ж до часу наполеонської революції зберегло широкі автономні права. Головне місто Бретонії — Рен, що начисляє поверх 100.000 мешканців. Всіх бретонців є поверх 2 мільйони. Населення переважно говорить бретонською мовою, лише обмаль користується французькою мовою. Панівна релігія католицизм. Багато бретонських революціонерів-націоналістів французи розстріляли. Тепер бретонці видвигають домагання повної самостійности для Бретонії.

—o—

ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ І МОСКВОЮ.

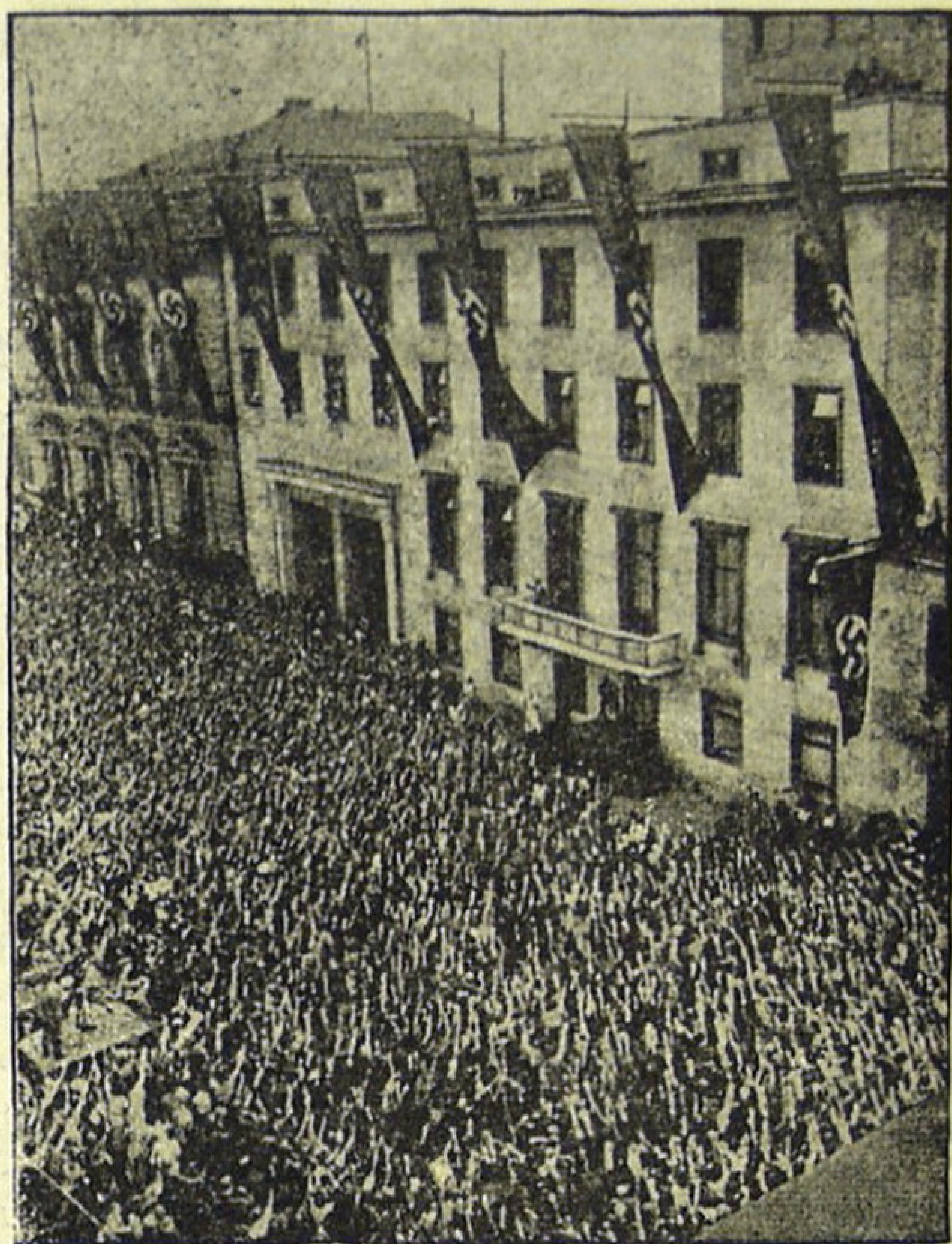
Москва, 1. 8. Американський шарж д'афер у Москві Тістовн, відвідав у вівторок 30. 7. совітського комісара закордонної торговлі Мікояна, щоб обговорити справу продовження торговельного договору, що його підписано в 1937 р.

Слід відмітити, що американсько-совітський договір важний тільки на один рік і найдальше до 6. серпня треба його продовжити.

Тріюмфальний вїзд Фірера до Берліна

По дорозі до Райхсканцляй.

Перед бальконом Райхсканцляй — вияви захоплення берлінців.

Фірер на бальконі Райхсканцляй.

Болгарія дістане полудневу Добруджу

Софія, 1. 8. Серед добре поінформованих політичних кругів ходять поголоски, що цими днями почнуться болгарсько-румунські переговори в справі відступлення полудневої Добруджі. Болгарський уряд назначив уже делеґацію до цих переговорів, а румунський уряд має визначити речинець та місце конференції. Сподіються, що переговори відбудуться у Добрічі (місто в полудневій Добруджі).

Мін. Мануїлеску заявив представникам преси, що румунський уряд хоче вдержати добросусідські взаємини з Болгарією та Мадярщиною. Власними силами заведе Румунія у себе господарський лад і розвяже справу національних меншин, хочаби дорогою взаїмного переселення. Тільки супроти жидів будуть прийняті строгі закони.

Отже Румунія, яка до війни наслідувала меншиневу політику одного б. »моцарства«, тепер, по добрій лекції, починає вести розумнішу політику, в тісному порозумінні з державами осі.

—o—

РУМУНСЬКО-НІМЕЦЬКА СПІВПРАЦЯ.

Букарешт, 27. 7. В Букарешті появилося вже перше число часопису в німецькій мові п. н. »Фольк ін Остен« зі вступним словом румунського міністра закордонних справ про значіння німецько-румунської співпраці для полудневo-східньої Европи.

—o—

БОЛГАРСЬКА ПРЕСА ПРО НОВУ ЕВРОПУ.

Софія, 1. 8. Розмови і побут болгарських міністрів у Зальцбурзі викликали велике зацікавлення у Болгарії. Преса широко обговорює цей факт і цитує голоси закордонної преси на цю тему. Вкінці болгарська преса запевняє, що новий лад у полудневосхідній Европі входить у життя.

—o—

НОВИЙ РУМУНСЬКИЙ ПОСОЛ У ЛЬОНДОНІ.

Букарешт, 31. 7. На місце відкликаного з Льондону румунського посла Тілї назначено державного секретаря міністерства пропаґанди Стоїку, що був давніше послом в Анкарі. Говорять, що Тіля не вернеться до Румунії.

—o—

ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА ПРАЦІ У ФРАНЦІЇ

Віші, 31. 7. Французький уряд зладив державну програму праці, що складається з трьох частин. Подробиці тієї програми будуть відомі щойно після прийняття її урядом. Покищо затвердили цю програму міністри: скарбу, промислу, праці, комунікації, хліборобства і постачання.

Діло в тому, що треба відбудувати промислове і хліборобське життя у Франції. Райони знищені війною дістануть державні кредити.

—o—

АМЕРИКА НЕ ХОЧЕ БРАТИ УЧАСТИ У ВІЙНІ.

Вашинґтон, 31. 7. Республиканський сенатор Ванденберґ склав на конґресі демократів меморіял, що його підписало міліон американців. У тому меморіялі видвигнено домагання, щоб Америка не вмішувалася до війни.

Щасливе покоління

Коли ви одного напричуд погідного пополудня кільканадцять днів тому були вільні від щоденної праці, коли ви не скористали з соняшної погоди й не вийшли ген — ген у поле чи в ліс подихати свіжим повітрям чи насолоджуватися спілим колоссям піль, а лишилися в хаті й випадково мали наставлений радіоприймач — ви безумовно чули цю небуденну авдицію, що її на всі стації трансмітувала берлінська радіовисильня. Це була виїмкова своїм змістом авдиція й ви не могли рівнодушно слухати її. Ви не могли глибоко не переживати того, що линуло до вас на хвилях етеру.

І ви не могли не вернутися спогадом у минуле — іменно в минуле одного народу, й не заздрити німецькому народові того, що він переживав тоді в цих хвилинах. Ви не могли не призадуматись над тим, чому доля поскупила нам таких переживань.

Радіоприймач гудів. Гудів бадьорими звуками військових маршів, спонтанним гомоном радісних окликів, шумів вояцькими піснями, гомонів тактом кроків військових сотень, дрижав одним великим акордом якогось могутнього щастя й вдоволення.

Столиця Німеччини витала першу бранденбурську дивізію, що переможною верталася з Франції до свого ґарнізонового міста. Берлін витав тих, що на своїх прапорах несли йому славу польської кампанії, бравурного сфорсування Райну й лінії Мажіно, витав свою геройську запасну дивізію.

Хто ж вони, ці вояки, які заквітчані й бадьорі так весело проходили парадним маршем перед представником начального вожда армії, перед делеґатами уряду, партії, орґанізацій, що вийшли їх витати, крізь гущу шпалірів їхніх рідних і знайомих, які пестили їх кохаючим поглядом та обкидували пахучим квіттям?

Бо, коли б ви випадково були тоді на вулицях німецької столиці й дивилися на ці вояцькі лави — ви побачили б у них і юні, майже дитячі обличчя й такі, що мали в собі сліди довгих уже років життя. Ви побачили би вояків, що їхні скрані почали вже сіріти невблаганим законом людського життя.

— Хто ж вони — одні й другі?

Перші — ледви що дозріли до того, щоби взяти в руки кріс і станути на захист Батьківщини.

А другі — ті, що оце вже вдруге продовж недовгого ще свойого життя пішли у бій за Неї і для Неї. Це ті, які за собою мають уже бої на цьому ж західньому фронті з часів останньої світової війни. Це ті, які вдруге вже йдуть цими ж самими вулицями столиці, вертаючись з фронту.

Вдруге — та не однаково.

Тоді, в понурі листопадові дні 1918 р. верталися вони, вояки цієї ж самої бранденбурської дивізії до свого ґарнізонового міста — але з похиленим чолом, з пекучим болем у серці. І ніхто не кидав їм під ноги квіття, ніхто не кликав »слава вам!«, ніхто не вийшов їх витати.

За ними сором Компієн, що його зготовив їм не ворог у бою, на фронті — бо перемогти їх там йому не вдалося ніяк — але зготовили його їм заломані тоді й збаламучені земляки. А перед ними знімалося зловіще і таємне Завтра, що принесло ще більш болючий удар — бо Версай.

Віддавши зброю у касарнях, що її згодом відібрав їм »переможець«, стиснувши мовчки руки побратимів, виструнчившись востаннє перед полковим знамям і своїми фронтовими старшинами — тихцем і крадькома крізь зборища розмітинґованих берлінців розходились під рідні стріхи. Роздумувати: чому пропали наші всі зусилля й жертви чотирьох довгих років? Чому ж не встоялися ми в оцю останню й рішальну хвилину? Чому країна дала себе обманути цим трійливим червоним зіллям?

А »переможець« ликував, а ворог кпив, зневажував і мстив. І довгі — довгі роки одну — єдину всього думали вони думу: О Господи! Даси ще нам дожити хвилини відплати й перемоги?

І хвилина оця прийшла. Так ненадійно швидко й принесла їм таке щастя, що в ньому все забули: І труди всіх минулих літ і рани з боїв і змагань.

І пішли у бій цими ж самими, що й тоді шляхами. Ще раз, ще вдруге — але до **перемоги**! Щасливе покоління!

І вернулися тепер не в смутку, не в одчаю — а з радощами, з надією.

Обновлені вертаються і переможні!

Обновлені великою Ідеєю нації виходять їх витати й їхні земляки.

*

За тим, що діялося й сталося на Заході, слідкувало й слідкує з особливою увагою й напруженням подібне покоління й ще одного народу.

І його нарід і воно пережило перед роками подібне.

Слідкуючи — переживає й питається себе: невже ми не матимемо того щастя?

П. С-ий.

—о—

Нерви рішають

Минають дні за днями — а з Заходу не маємо нічого. Якась таємна, дивна тиша.

Що сталося такого? Чому не діється таке й те, що діялося там продовж цих незабутніх, історичних тижнів. Невже на тому стане, що тепер?

Хвилюється загал і знизує плечима.

А тимчасом воно не так, як собі уявляє кожний, що не намагається збагнути суть новітньої війни.

Бо вона — це не тільки змаг вогню й металю. Це змаг усього, що має нарід і держава. Це в першу чергу — змаг його духових сил, його настроїв, його великого спокою й рівноваги. Без цього — на ніщо не здалися гармати й танки, бо ті, що з ними й біля них не використають їх саме в найбільш рішальному моменті. Як ворогові вдасться захитати й зруйнувати їхню рівновагу духа.

Знає це гаразд німецьке військове командування. То ж і стосує тепер окрему систему. Читайте і вглиблюйтеся в комунікати начальної команди німецької армії. Ці літаки, що безліч разів кожної днини зявляються над гордим Альбіоном — це не рейди без пляну й мети. Ці хмари бомб, що падають на летовища, воєнні пристані і доки — це жах спустошення, руїни й безладдя. Це підготова й увертюра до того, страшного й невблаганого, що прийде згодом, що може вже прийти ось — ось. Це жах спустошення духа й нервів народу!

Коли населення всіх міст і промислових та воєнних центрів у кожну днину живе одною тільки думкою: як спасти себе перед безпощадним діланням німецького летунства, коли воно і в ніч і в день не має ні хвилини змоги вийти з протилетунських сховищ, коли така напруга нервів продовжується кілька вже тижнів — то уявляємо собі (хочби на основі того, до речі дуже дуже малого, що прийшлося пережити нам в одному місті у вересні минулого року) до якого ступня дійшла вона тепер та до якого стану доведені вже ті, яких обовязком і завданням бути готовими відперти те, що неминуче йде на них.

Виснажити ворога — байдуже: на фронті, чи в запіллі — нервово, це виграти найважніший і найбільш рішальний момент змагань. А саме це й пляново та послідовно виконує німецьке летунство. Чекаючи в такій постійній напрузі нервів на цей удар — ворог обовязково попаде таки колись у такий стан, що або збайдужніє, або не витримає її. На це й жде той, хто здійснить свої задуми.

Новітня війна це в першу чергу війна нервів. Викликавши замішання у країні ворога так, що затрачується межа, де фронт а де запілля — наступаючий, який має ініціятиву в своїх руках, вибирає і момент і місце, коли й де завдати останній, рішальний удар.

А тоді — нерви рішають.

Робітники на трибунах

Глянете на цей наголовок — може й не захочете дальше читати. Подумаєте: це ж така відома справа. Певно мітінґ, промови, резолюції з домаганням підвищити платні або удогіднити умовини заробітку. Відома всім нам справа...

А воно — не те. І ми порадимо вам таки перечитати та глибоко призадуматися над тим.

На почесних трибунах, що їх улаштовано заздалегідь у Берліні для представників влади, партії, орґанізацій та високих достойників і гостей, які мали офіційно витати першу берлінську дивізію — одне з передових місць відступлено представникам німецького **робітництва**. Сімсот делеґатів робітників усіх фабрик зброї Німеччини запрошено на ці трибуни, щоби й перед ними врочисто продефілювали ті, яких вони зоружили й випосажили на війну й на **перемогу**. Щоби й вони своїми власними очима поглянули на наслідки того, що дала їхня важка, вперта праця довгих — довгих днів та недоспаних і невиспаних ночей. Щоби й вони понесли звідсіль у фабрики між своїх товаришів праці оцю велику втіху й дяку німецького народу тим, які підготовили цю перемогу. Та дяку їм від тих, які перемогли.

І, коли вояцькі лави проходили перед трибунами — всміхалися їхні обличчя до тих у першу чергу, які дали їм у руки оце багате й досконале снаряддя перемоги — зброю. Всміхалися й очима дякували їм — робітникам фабрик зброї.

Армія з фронту — дякувала великій армії з фабрик!

Бо знала вона, що не будь оцих фабрик, не будь оцих мовчазних лав вояків праці — не було би сьогодні цих переможн

З українського життя

В РОКОВИНИ СВ. ВОЛОДИМИРА І ГЕТЬМАНА Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Дня 21. липня ц. р. в домівці чит. »Просвіти« в Дубрівці відбулось свято в роковини св. кн. Володимира Великого і гетьмана Богдана Хмельницького. В домівці, прибраній килимами і квітами, видків тризуб з портретами кн. св. Володимира Великого і гетьмана Б. Хмельницького, а над ними звисав прапор. На програму склалося відчитання промови секретаря Зорки на могилою гетьмана Богдана Хмельницького і реферат Бориса Остапа з Ніска про заслуги св. кн. Володимира Великого і гетьмана Богдана Хмельницького. Вкінці присутні трихвилинною мовчанкою віддали шану великим володарям та відспівали національний гимн.

—o—

ЗА ОХОРОНУ НАРОДНЬОГО ЗДОРОВЛЯ

Дня 23. червня ц. р. в Дубрівці к. Ніска виголосив Борис Остап з Ніска в чит. »Просвіти« реферат п. н. »Головні проблеми гігієни«. По рефераті засновано гігієнічну секцію при чит. »Просвіта« в Дубрівці. Дня 21. липня ц. р. перед засіданням гігієнічної секції виголосив О. Борис реферат п. н. »Боротьба українського села з пошесними недугами«, над яким вивязалася дискусія, в якій забирало голос багато членів. По дискусії прелегент запропонував заложити аптичку першої потреби, на що члени погодилися і зобовязалися в найближчому часі здійснити цей проект. За гарним приміром Дубрівки повинні піти інші українські села.

—o—

КОРОСНЯНЩИНА

ВОРОБЛИК КОРОЛІВСЬКИЙ ОЖИВ.

По довгих і важких зусиллях прийшла зміна і в Вороблику Королівському. Управителя школи, який був одночасно солтисом громади, Ст. Барну, перенесла влада, усуваючи його одночасно зі становища солтиса громади. На його місце призначений проф. Луців Лука, який є теж референтом для українських шкіл на Коросняншині. По цій зміні село відразу ожило і свобідніше відітхнуло, а школа та українські товариства в селі зможуть зажити новим життям. Прихильники Ст. Барни ходять мов запоморочені та не знають, що з ними діється.

БІЛГОРАЙЩИНА

Ще до недавна ніхто може й не чув, що в Білгораї живе українське населення. Колись чисто українське місто спольонізували поляки зовсім. Щойно по розвалі Польщі праця почалася від основ і Білгорай змінився вже до непізнання. Щоденно відбуваються курси української мови і проби хору. Вислідом цієї праці був вечір української пісні і музики, що відбувся 17. липня ц. р. — Шкільну салю прибрано килимами з тризубом по середині на тлі жовто-блакитних драперій. Точно в 6-ій год. вечором ввійшов на салю начальник округи (крайсгавптман) у товаристві німецьких урядовців до виповненої по береги українським населенням салі. Свято розпочав голова комітету д-р Михайлівський промовою в українській і німецькій мові. Опісля місцевий хор виконав дві пісні: „Ой горе тій чайці" та „Ой зза гори чорна хмара" — обі Леонтовича. З черги О. Михайлівська прегарно виконала на скрипці частину концерту Беріот-а. Гарно теж випала гра на бандурі Юрка Свістеля у народньому строю. Може найкращою точкою було фортепянове сольо м-ра Володимири Кисілевської, яка відограла „Українські рапсодії" Барвінського. Гарне враження залишив виступ тарногородського хору. Оригінальною точкою був сольоспів м-ра Пизюра Б. при супроводі бандури. З деклямацій найкращою була „Наша Батьківщина", що її гарно віддеклямувала Пенкаля І., а дальше деклямація Панаса, Кица Івася і Карп Віри. Найкраще враження зробила остання пісня, виконана білгорайським хором „Ой зійшла зоря" Леонтовича. Піднесені на дусі розходилися холмщани додому з надією, що чейже те, що робили поляки протягом 20-ти літ, можна буде бодай частинно ще направити.

КРАСНОСТАВЩИНА

ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ В БЕРЕЗИНАХ.

Дня 29 і 30 червня ц. р. відбулося в українській народній школі у Березинах, пов. Красностав, закінчення шкільного року. В суботу 29. VI., по промові управителя школи О. М. до дітей, роздано свідоцтва, а вечором улаштував місцевий комітет у шкільній салі спільну вечерю для всіх дітей при участи батьків, підчас якої шкільний хор відспівав пісні з нагоди закінчення шкільного року, переплітані деклямаціями з творів Олеся. Дня 30. VI. аматорський шкільний гурток відограв виставу „На зеленій травці", зі співами, деклямаціями та українськими національними танками. Діти відспівали такі пісні: шкільний гимн „Не буде суму і горя в нас", „Мати доню колихала", „Козаченьку, куди йдеш", „Вітер віє повіває", „Запрягайте, хлопці, коні", „Ой у степу могила" та „А в середу тиждень минув". На дальшу програму склалися такі національні танки: „Запорожець", „Катерина" та чумацький танок. Присутні батьки були очаровані гарним виконанням цілої програми, зокрема народніми танками, які побачили вперше, на сцені в Березинах. Заходом управителя школи аматорський гурток дістав дозвіл поїхати зі згаданою виставою до чотирьох сіл, а саме: Древник, Кроснчичина, Старого Села, Бончі і Стужиці. Свою поїздку діти закінчили 21. липня ц. р. Діти у всіх селах вивязалися якнайкраще зі своїх роль, за що збирали гучні оплески. Через брак зрозуміння на виставах було мало селян у всіх селах, а вже найслабше у Кросничині — Старім Селі. Невеличкий дохід призначено на дитячий садок, що його зорганізував у Березинах управитель школи. На спомин сфотографовано всіх учеників та учениць біля шкільного будинку та аматорський шкільний гурток в декораціях сценки „На зеленій травці".

СЕЛО ВЕРХОВИНИ

Село **Верховини**, красноставського повіту, належить до національно свідомих сіл на Холмщині. Населення села переважно українське і твердо тримається віри своїх прадідів. За польської неволі село багато перетерпіло, але не заломилось. Поляки відобрали церкву, священика арештували і в ночі вивезли зараз таки після світової війни. В школі дітей били як хто розмовляв в рідній українській мові. Не можна було ні продати ні купити кусника землі не змінивши обряду. Здавалось, що все пропало і спасення чекати ні від кого, але не стало Польщі і населення в нашому селі віджило. Свідоміший елемент взявся до праці, яка поплила успішніше з хвилиною, коли в селі відчинилась українська школа і до села прибули вчителі м-р Іван Оверко та п. Павлик. Учителі взялись до праці щиро працюючи день і ніч не тільки в школі, але і поза школою. Праця була важка тому, що поляки вели шалену аґітацію. Молодь часто збиралась і вчилась українських пісень. В селі відкрито »Рідну Хату« та уладжено кілька вистав і свят. Гарно пройшло свято в честь Т. Шевченка, на яке зібралося багато народу. Діти дуже гарно деклямували вірші Шевченка і співали пісні. Про життя і творчість Шевченка виголосив промову м-р Оверко. Також вшановано память отамана Симона Петлюри та полк. Євгена Коновальця з приводу їх трагічної смерти. Перед концертом о. Віталій Карвовський відправив панахиду за їхні душі попередивши її відповідною промовою. Далі слід згадати, що в селі працює добре кооператива. Закінчення шкільного року пройшло дуже святочно. Після молебня діти і батьки зійшлися на шкільному майдані, де управитель школи м-р Оверко вияснив присутнім значіння науки, обговорив умовини праці і подав підсумки за цей короткий час. З черги ученики дуже гарно співали і деклямували вірші так, що батьки плакали чуючи свою рідну мову та дивлячись на прегарні виступи своїх дітей. На закінчення роздано дітям перші українські свідоцтва.

Дуже величаво пройшло свято молоді 7. липня ц. р. Після Служби Божої все населення прибуло на шкільний майдан, де ждали вже діти і молодь. Свято молоді відкрив учитель Павлик. Опісля хор молоді під проводом учителя Павлика відспівав народні пісні. На дальшу програму склалися деклямації дітей, ритмічні вправи до пісні »Боже Великий, Єдиний« і вправа малих учеників. Далі управитель школи м-р Оверко виголосив палку промову про значіння свята та подав історію боротьби українського народу під польським пануванням. Ця промова зробила дуже сильне враження на присутніх. На закінчення від імені батьків, молоді і дітей висловив пан-отець В. Карвовський щиру подяку учителям за їх важку працю над піднесенням національної свідомости села. Співом національного гимну закінчено свято молоді.

Українське населення дуже сумує з того приводу, що дотепер не звернено йому ще церкви в селі Жданнім, яку в 1918 р. силоміць заграбали поляки. Одначе ми віримо, що велика кривда, яку зробили поляки українцям заграбленням церкви, буде направлена і церква Жданно-Верховинської парохії буде швидко повернена.

—o—

ГРУБЕШІВЩИНА

З ГРУБЕШОВА НА ОСНУВАННЯ Т-ВА »РІДНА ХАТА«

Поїздка з містечка Грубешова на село є неабиякою приємністю, бо є нагода зустрінутися, порозмовляти з нашими селянами і на лоні природи відітхнути свіжим повітрям повною груддю. Перший залізничий перестанок у напрямі на Замість—Вербковичі. Село, в якому недавно святотатська, польська рука здемолювала церкву. Моя дорога у села Коніпне і Которів. Іду пахучим чорноземом, товстим, пухким, — тим мені добре знайомим, що його безкраї простори тягнуться по усій Україні. Пахнуть шовкові трави, — між ними річка Гучва, несе каламутні води перетикані шуваром, водними лілеями. Над річкою, рибалки з вудками: один за шуваром принишк і вижидає, — другий у човні, стежить за пливаком — чи риба не клює. У воздусі муха бренить. Попри оселю мазурських кольоністів заходжу у село Коніпне до вчителя українця. З розмови довідуюся, що у Коніпнім є коло 250 мешканців, з того коло 50 поляків: кольоністів і місцевих латинників. Чи буде можна в нас оснувати товариство »Рідна Хата«? Попробуємо, — каже вчитель. На полудне скличу людей, тоді приходьте!

Стежка за школою веде у село Которів. Іду поволи й приглядаюся околиці. Всі села тут, — одне від другого близько, 1—2 кільометри. В Которові познайомлююся з учителем. У шкільній салі на стіні видніють українські емблеми й образи. Тут саме відбулися сходини у справі оснування »Рідної Хати«. Після реферату про завдання т-ва »Рідна Хата« у члени записалася третина присутніх.

Уже пополудне, як вернувся з Которова у Коніпне, де у члени т-ва »Рідна Хата« вписалося коло 15 осіб — з місцевим учителем Осипом Радьом. Молодь рада би мати свій театральний гурток і давати театральні вистави.

—o—

НІМЕЧЧИНА

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ПОЗЕНІ.

„Союз Українок" у Позені, оснований завдяки невтомній праці п. д-р Зощук - Прісиявської, почав свою живу діяльність ще минулої осені. Далеко від рідних земель українське жіноцтво відчуває пекучу потребу жити орґанізованим життям. Сьогодні „Союз Українок" начислює біля 30 членів, які сходяться правильно на сходини, дають відчити, реферати, помагають біднішим родинам, тощо. Побажаним, щоб наше зорґанізоване жіноцтво в Ген. Ґубернаторстві вдержувало звязок з нашою громадою.

—o—

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У ҐРАЦІ.

Всі свідомі українці у Ґраці і в околиці гуртуються у філії УНО. Крім філії є тут ще українське студентське т-во „Січ", де гуртуються всі українські студенти високих шкіл у Ґраці. Філія УНО істнує у Ґраці від березня 1939 р. Спершу філія була безпосередньо влучена до т-ва „Січ", бо членами філії були самі студенти. Щойно у травні ц.р. відділено філію УНО від т-ва „Січ" і сьогодні вона числить понад 120 членів. Дня 30. червня ц. р. відбулися загальні збори філії УНО, на яких вибрано головою абсольвента медицини Осипа Сеневького, відомого суспільного працівника й орґанізатора у Ґраці. Праця філії розвивається дуже гарно, не зважаючи на важкі умовини, серед яких приходиться працювати всім членам, головно членам управи. Майже що-неділі члени управи виголошують реферати та ведуть курси у гуртках філії, або підготовляють різні національні свята. Крім культурно-освітньої праці дбає також філія про матеріяльне забезпечення своїх членів, підпомагаючи їм в підшукуванні праці. Студентам, які опинилися тепер без ніяких засобів до дальших студій, старається філія підпомогти, підшукуючи їм в порозумінні з „урядом праці" відповідні побічні заняття. — Українське студентське т-во „Січ" сягає своїми початками 1892—94 років. Це найстарша українська орґанізація на терені Ґрацу. Від того часу вийшло чимало свідомих людей не тільки фахівців, але передусім суспільних працівників та провідників. Студіювали в Ґраці здебільша українці зі західніх українських земель, яких „нумерус клявзус" у польських університетах змушував здобувати вищу освіту на чужині. Число членів т-ва „Січ" сягало в повоєнних часах понад 300. Сьогодні гуртує т-во 34-ох членів. здебільша медиків. Головою т-ва є тепер студ. мед. Веремчук Єфим. Що суботи відбуваються в каварні „Австрія" сходини членів з рефератами й дискусіями.

—o—

полків, не було би й перемоги.

І памятали ці полки листопад 1918 року. І тоді були робітники на трибунах — але їх вислали туди чужі боги й казали їм приносити велику жертву чужій ідеї.

Що з цього вийшло — памятали.

Сьогодні — цього немає. Сьогодні робітництво Німеччини працює для свойого народу. Не для чужих але своїх інтересів.

Обновлене й відроджене великою Ідеєю Нації!

І ще одне насовується нам при цій нагоді:

Нове життя, новітня війна обєднують для інтересів нації усіх: І тих які думають, працюючи умом і тих, які здійснюючи думки й пляни інших, виконуть важку фізичну працю. Однаково усіх цінить і вшановує життя. Однаково усі потрібні нації в її житті.

Поставити на почесне місце п р а ц ю й цінити та шанувати тих, які свою працю віддають загалові — це забезпечити нації її майбутнє.

Німецький нарід для нас прикладом.

—o—

Під увагу українським ученим

У часах, коли мало не кожний день стає датою, яка входить у всесвітню історію та коли історія кується на очах сучасників, появляються щораз нові публікації з історично-політичною тематикою. Появляються теж щораз новіші видання атлясів, енциклопедій та підручників історії. Таким робом і в Німеччині, якої видавничий рух віддавна займає перше місце у світі, маємо безліч найновіших видань загально-відомих лексиконів, енциклопедій, атлясів і книжок про всесвітню історію: вже з увагою на зміни, що їх принесла теперішня війна. Але цікаво, що в усіх покутує завсіди той самий старий історично-фальшивий підхід до історії Сходу Европи, який загніздився був від часів повстання офіціяльної царсько-російської історичної школи Іловайського-Флорінського! До історії Росії вписаний там увесь княжий період історії України. І так напр.: „Knauers-Lexikon 1939". Під „Russland" читаємо: »Варяги зробили з початком IX. стол. після Христа наїзд під проводом Рурика, підпорядкували собі слав'янські племена та основали 862 р. російську великодержаву (ein russisches Grossreich) з германським законодавством і культурою. Володимир Великий — перший російський князь — прийняв хрест...« Під гаслом „Ukrainer" подано у скобці („Kleinrussen"). У популярній енциклопедії Брокгавза: „Der Volks-Brockhaus" читаємо: »Варяг Рурик з племени Рус, звідси Росія (Russland)...« »Україна належала до староросійської київської держави варягів („gehörte zum altrussischen Warägerstaat von Kiew"). У загально поширеному творі „Schlag nach" Вид. Бібліографічного Інституту у Ляйпцігу, 2-ій накл. (на 1940 р.), під »Володарі Росії« маємо вичислених усіх староукраїнських князів »з племени Рурика«.

Те саме в однотомовій історії „Weltgeschichte Heinar Schilling, 1940, Weidmannsche Buchhandlung — Не знаємо чи та які заходи вживали українські наукові кола, щоб спростовувати на терені даних видавництв ці історичні фальші, признані як фальшиві цілою сучасною новою історіографією. Гадаємо, що можна б цією справою зацікавити самих німецьких учених істориків, які для добра науки самі певне допомогли б перевести у згаданих (та інших) німецьких книжках, які появляються у щораз нових накладах, коректу таких суттєвих помилок. Дуже вдячне поле для діяльности українських істориків у службі такої найкращої справи, якою є і добре національне імя і правда!

З церковного життя

РЕЗИҐНАЦІЯ ЕПИСКОПА ПАВЛА ҐОЙДИЧА

З Пряшівщини пишуть нам, що Преосв. епископ Павло Ґойдич вніс недавно резиґнацію зі свого уряду, але Рим цієї резиґнації не приняв. Проти епископа Ґойдича йде вже від кількох літ нагінка з боку словаків, які хотіли б на пряшівському епископському престолі бачити словака. Як кандидата висувають езуїта Яворку, словака, що з латинського обряду перейшов на східній. Епископ Ґойдич не відомо чому підтримував у своїй епархії москвофілів і переслідував свідомих національних робітників. Словаки доволі швидко зорієнтувалися, що скривається під плащиком москвофільства, а саме явне мадяронство, яка веде підпольну протисловацьку роботу. Тепер там пришпилили кацапчуків і позамикали їх до »іванової хати«, щоб трохи витверезилися з кацапської дурійки. Московські школи в Пряшеві зліквідовано. Це мабуть склонило Владику Ґойдича до резиґнації. Шкода нам тільки, що після нього готов засісти на нашім епископськім престолі чужий нам словак, бо буде дальше вести денаціоналізацію.

ВАЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК

У Карпатській Україні прегарну народню роботу розвивали від 1920 р. Сестри Василіянки, які виховували жіночу молодь і по школах і по інтернатах. З приходом мадярів відомий мадярон епископ Стойка взявся з питомим собі завзяттям до ліквідації Сестер Василіянок. Всі галичанки мусіли ще торік виїхати з Карпатської України і враз з багатьома іншими зазнають долі скитальців-еміґрантів, а Сестри Василіянки, уродженки Карпатської України переходять там жахливу Голгофту. Виховні інтернати в Ужгороді епископ Стойка їм відібрав, зі шкіл їх усунено. Вони переживають довгу голодівку, наслідком чого багато молодих черниць занедужало на сухоти і приходиться їм ждати повільної смерти. Всі заходи покращати їх долю у місцевого Владики Стойки пішли на марне. Так то ренеґати, хоч у духовній рясі, знущаються над нашим населенням.

В РИМІ

Українська Колеґія св. Йосафата перенеслася на літо до літньої резиденції у Кастель-Ґандольфо, де як відомо находиться і літня палата Папи. Під цю пору залишилося в колеґії тільки 27-ох наших богословів, всі інші (було їх понад 50) мусіли виїхати з Італії з приводу війни. — У вакаційному часі перебувають цього року враз з нашими богословами у Кастель-Ґандольфо богослови з грецької колеґії — 7 душ.

Василіянська ґенеральна курія залишилася цього року в свойому римському осідку при площі Мадонни. Попередніми роками на час римських канікул виїзджала вона до Галичини, щоб між своєю братією дихнути своїм рідним повітрям. Цього року не мають куди виїхати, а крім того воєнні обставини не позволяють на виїзд.

ЧАС ПРОЧУНЯТИСЬ

Стаття Михайла Островерхи »Основи трівкости націй« в одному з чисел »Краківських Вістей«, чи радше — як каже автор пригадка, — спонукала мене звернути увагу на одну важну і болючу справу, за яку стільки ми натерпілися під займанщинами, а яку тепер чомусь так легковажиться. А саме дивує тут у Берліні, що цей т. зв цвіт українців занедбує церкву, бо зайти в неділю на Богослуження то жах збірає. Де ті сотні нашого юнацтва, готового на приказ? Якщо мемо виконувати так й інші обовязки, то сумні надії. Ми звикли тільки все язиком, а на ділі цього не видно.

От заглянути для порівнання в російську церкву. Вона битком набита. А хор який? Чи не може бути й у нас кращий хор, що співав би на славу Божу ці гарні українські церковні твори? Часами й німці заходять з цікавости до нашої церкви, чи не причинилось би це до пропаґанди, а нас чи не скріпило би у спільній молитві за близьке Воскресення.

Отож кому лежить на серці добро Церкви й Нації, повинен над тим призадуматись. Пляжі та кіна залишімо на кращі часи. Не даймо звихнутись, розплистися в чужому морю. Також і про власну домівку не забуваймо. Вона конечна. І саме тепер без неї нам не обійтись.

З музичного життя

ПЕРЕД ВИЇЗДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ХОРУ ДО НІМЕЧЧИНИ

Відомий Український Нац. Хор під орудою Божика виїздить до Німеччини. Вісім місяців невпинної праці дає запоруку, що хор цей гідно репрезентуватиме наше мистецтво. Врешті численні рецензії в українській та німецькій пресі захоплено говорять про його високий артистичний рівень. Він тепер може вже їхати на Захід — відновити почесну роботу, що 20 років передтим зробила Державна Українська Капеля під орудою Кошиця.

Та справа цього хору це справа загальна. Варшавський Український Комітет приклав усіх зусиль, щоб створити й втримати хор, але варшавський терен особливо важкий. Тут найбільше тих, кому треба допомогти і матеріяльно й морально, а на хор потрібно ще багато грошей і то не тільки на добрі національні одяги, що в них хор виступав би, але й на докомплетування його та на опіку над родинами співаків, що працюючи для мистецтва, мусять відмовитися від своїх попередніх зарібкових праць. Всі формальності, потрібні для виїзду вже полагоджені, в половині серпня ц. р. хор міг би виїхати до Німеччини та саме з матеріяльних причин цей виїзд припізнюється.

Комітети, Установи, Організації і все Громадянство повинні взяти на себе частину коштів утримання Українського Національного Хору та родин його співаків.

Тому якнайшвидше ставаймо в почесну лаву добродіїв української пісні. Імена жертводавців, висота вкладок, грошеві та інші звіти — своєчасно подаватиме до загального відома Комітет: Варшава, Коперника 13.

З ПРИВОДУ РЕОРҐАНІЗАЦІЇ КРАКІВСЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ

Серед численних згадок про виступи українських хорів у Ґенерал-Ґубернаторстві, мало коли читається про український хор у Кракові, що дійсно гідний признання, зокрема за свою невтомну працю й усі ті безкорисні виступи з приводу усяких національних свят та інших нагод. А цих виступів було чимало, і по всіх них хор залишав не лише миле враження, а й здобував загальне признання від тих, що його чули. Це зіспіваний гурт відданих співацькій культурі співаків, які жертвують дорогий час для справи, ніколи не жалуючи трудів. Все на зазив, усе там де треба звеличати чи день слави чи поминки по тих, що життя своє віддали за батьківщину. Душею хору були завжди брати Стецури та невтомний працівник, його диригент, м-р Улицький. Він віддався йому цілою душею, виносив на собі ввесь тягар організаційної праці і посвячував йому безміри часу та зусиль. Бо поруч диригентської праці, доводилось наладнати ще й видавничу справу. Недостачу музичної літератури відчувалося на кожному кроці, треба було заповнити цю прогалину виданням бодай підручної нотної бібліотеки. І цю роботу зроблено, хоча з трудом, бо саме тут, по тому боці, де немає ні музичних джерел ні бібліотек — не легко було її виконати.

Краківський хор розрісся. Підсилившись добірними голосами, він розгортається у ширину виконуючи намічені свої пляни й задуми його основників. Тепер він у стадії реорґанізації. Адміністраційний провід хору, після уступлення на власне бажання м-ра Осипа Стецури, перебирає м-р Улицький. Він же залишається і надальше диригентом церковного хору, причому концертовий відділ буде під проводом окремого диригента.

Розробляється широка програма майбутньої праці, в ході приготування до ряду мистецьких окремих концертів, задумано чимало цікавих імпрез.

Бажаємо від себе якнайбільше осягів. Щасти Боже!

ХТО АВТОР?

Інж. Роман Білинський з Файхтванґен у Баварії надіслав нам такого листа:

»Нині попала мені у руки збірка віденських пісень під заголовком „Wien, Wien, nur du allein", видана „Wiener Boheme Verlag G. m. b. H. Berlin". Як перша пісня тієї збірки поміщена відома всім пісня „Wien, Wien, nur du allein", якої автором є Рудольф Січинський. Колись читав я у якомусь українському часописі про цю пісоньку, таку популярну в цілій Німеччині, зокрема в б. Австрії. Добре було би, як би хтось з наших музикознавців подав дещо про походження автора, зладивши на цю тему коротку статейку«.

У відповідь подаємо, що автора цієї пісні не треба утотожнювати з Денисом Січинським, талановитим автором перлин сольоспівів до слів Франка, Лепкого та опери »Роксоляна«. Січинські це назагал український рід. Крім галичан — Дениса й Мирослава Січинського (жиє в Америці) знані ще Січинські за Збруча, між інш. протоєрей Юхим Січинський, основник істор. археол. музею в Кам'янці Под., заслужений освітній діяч, історик, дослідник Поділля, та його син проф. Волод. Січинський, знавець мистецтва, автор численних праць з архітектурної ділянки. Чи Рудольф Січинський походить із котроїсь з тих двох родин годі довідатися, тим більше, що по тому боці не має нікого із тих наших музиків, які могли б дати пояснення в цій справі.

НАЦІОНАЛІСТИЧНІ ЗБОРИ В ПОЛУДНЕВІЙ АФРИЦІ.

Лісабона, 1. 8. Визначні африканські націоналісти зорґанізували недавно у Блямеронґен і Стрідом масові збори. Підчас нарад виголошено багато промов зі самостійницькими домаганнями.

У Стрідомі провідник зборів Сиринґ заявив, що мешканці полудневої Африки не бажають собі дальшого побуту англійців, якщо вони задумують утікати з Англії. Цю заяву приняли приявні невмовкаючими оплесками. Діло в тому, що Черчіль заявив, що у випадку німецького наступу Анґлія вестиме війну з Канади. Якщо Анґлія не годна сама рятуватися, заявив дальше Сиринґ, нехай згине. Сміт мусить знати, що Черчіль промовляв не в імені Африки, але в імені анґлійців і жидів.

ВИБУХ БОМБИ В ҐІБРАЛЬТАРІ.

Ліма, 31. 7. Урядово проголошено комунікат, що дня 30. м. м. вибухла бомба в Ґібральтарі, внаслідок чого згинуло 3-ох вояків. Причини експльозії покищо не устійнено.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

СЕРПЕНЬ

4. НЕДІЛЯ — 7 ПО СОШ. МАРП М.
5. Понеділок — Теофіля. Троф.

—o—

— ДАР УКРАЇНЦІВ ДЛЯ НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ. В Яслі представники українського населення передали начальникові округи д-рові Льозакерові, 38 церковних дзвонів ваги біля 2.000 кґ, як дар для німецької армії. На ринку в Яслі зібралися лемки у своїх національних одягах і відспівали низку українських пісень. Голова Українського Комітету повідомив начальника округи про те, що українці добровільно зложили цей дар німецькій армії як вислів подяки за визволення з польської неволі та за теперішнє рівноправне життя. Начальник округи д-р Льозакер подякував усім представникам громад, які привезли дзвони на возах, та всім стиснув руку. Також підчас спільного обіду промовляв щераз д-р Льозакер, дякуючи українцям за їхні жертви для приспішення перемоги Великонімеччини. Після спільного прийняття українські хори виконали українські пісні та танки. Ця святочна передача українських дзвонів залишила незабутнє враження серед всіх учасників.

— ЦІКАВІ ВИДАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. В одному з берлінських видавництв підготовляють українське видання двох цікавих і вартісних німецьких брошур в перекладі на українську мову. Як перша вийде інформаційна книжечка про німецьку збройну силу, пера майора Оттона Лемана „Німецькі вояки", що дає синтетичну характеристику усіх родів німецької зброї з цікавим історичним вступом. Публікація матиме також багато ілюстрацій і табель, що дозволять українцям зорієнтуватися в роді поодиноких формацій і відзнак німецької армії. — В роковини вибуху польсько-німецького конфлікту вийде український переклад дуже цікаво написаної книжки-репортажу Рудольфа Шафа п. н. „ПОХІД НА ПОЛЬЩУ". — Оба видання вийдуть у високих накладах і по дешевій ціні будуть доступні також всім українським зацікавленим читачам у Ґенеральному Ґубернаторстві.

БІЛОРУСИНИ в Берліні та загалом у Німеччині, виявляють протягом останнього року велику орґанізаційну рухливість. Заходами білоруських діячів, зорґанізовано видавання добре редаґованого білоруського тижневого часопису для полонених »Раніца«, що його читають радо й українські полонені. В червні відкрито й уже активно працює білоруське представництво у Німеччині з правом діяльности на всіх німецьких теренах. Завданням представництва є — так як і в нашому Фертравенштеле — реєстрація всіх білорусинів, несення їм допомоги, оборона інтересів перед владою, шукання праці і репрезентація білоруських справ назовні. Посвідчення представництва є заразом документом супроти німецької влади. Адреса представництва: Weissruthenische Vertrauensstelle in Deutschland, Berlin, NW 87, Agricolastr. 17.

Короткі вістки

= МІНІСТР ФУНК відкриє чергові східньо-німецькі торги в Кеніґсберґу, що почнуться 11. серпня ц. р. У торгах беруть участь 16 держав.

= МУСОЛІНІ вислав до Гітлера телеґраму з подякою за побажання у дні своїх уродин, підкреслюючи, що італійський нарід змагає до тієї мети, про яку згадав Гітлер у своїй телеґрамі, себто до перемоги.

= БОЛГАРСЬКА ВЛАДА розвязала всі масонські льожі у Болгарії.

= ДЕЛЄҐАЦІЯ »ЗАЛІЗНОЇ ҐВАРДІЇ« під проводом Горії Сіми відвідала короля Румунії Карла й вручила йому меморіял, щоб він сам обняв провід партії національного обєднання.

= З КОРЕЇ повідомляють, що в Японії переводяться дальші масові арештування членів закордонної шпигунської організації.

= ШВЕДСЬКЕ РАДІО повідомляє, що совітський посол у Льондоні Майський склав анґлійському урядові протест з приводу припинення виплат грошевих конт трьох балтійських держав.

З і спорту.

Гостина „Сяну" у Кракові

У. С. К. »СЯН« — С. К. І. ЛЮФТВАФФЕН 3:4 (2:4)

Довго ждали ми на приїзд »Сяну«. Раз уже відложені змагання вкінці відбулися і вийшло все по старому. »Сян« вміє грати, вміє стріляти, але не вміє боронитися. Дещо енерґічніша, ну і краща залога і »Сян« міг би був вийти навіть переможцем. А так мусимо вважати вислід щасливим для »Сяну«.

Були у другій полугрі моменти, де ворота висіли на волоску, але добра і дуже жертвенна постава воротаря Гуцула рятувала все. Були і слабі хвилини у Гуцула, особливо коли випустив удруге мяч з рук і завинив треті ворота, проте в другій частині гри надробив втрати і врятував дружину перед високою програною. А треба взяти під увагу, що ввесь тягар спочив на ньому, бо залога творила найслабшу і дуже нерішучу лінію »Сяну«.

Не багато кращою була поміч, але тут рятував честь Федорович своєю жертвенністю і працьовитою грою. Незле заграв Мелень. Його заступник у другій частині не показав нічого. Гринишин найслабший.

Напад грав добре. Турко І. у формі. Гарно дріблював, дуже гарно стріляв. Його брат поволи дотягається до нього. Суський мав дуже добрі хвилини. Правокриловий Льостер, б. грач Р.К.С-у (Львів) вміло центрував і бив чисті наріжняки. Дещо слабше грав в полі. Кізима слабий.

Назагал рівень невисокий, на що зрештою мав вплив і дощ. Німці швидші, міцніші — мали більше з гри. Але як би не страх сяновиків в перших хвилинах і помилка судді, який не признав правильних воріт для »Сяну«, вислід міг бути кращий. У повному складі і формі зперед війни »Сян« відай переміг би летунів.

Зрештою суддя поза цією одною помилкою — дуже добрий. Публики доволі багато, в більшості українці.

»Сян« виступив у такому складі: Гуцул; Лапічак — Дутко; Гринишин — Федорович — Мелень (Залуцький); Льостер—Турко II.—Турко I.—Суський — Кізима. Отже »Сян« виступив з новою залогою, ослабленою помічю і слабими крилами. Цей склад наповнював серця сяновиків великим страхом, але зовсім неслушно, бо летуни теж не були в комплеті і не оправдали браку віри »Сяну«. По правді летуни грають часто краще, але і »Сян« є кращий, як виявився у зустрічі. Великий вплив на обнижений рівень гри мав зрештою дощ. І він мав теж вплив на неопанування нервів сяновиками в перших хвилинах, які заваготіли на цілім вислідї. Старші, більш рутиновані і розважніші німці краще почували себе на грищі, ніж молоді сяновики.

Гра почалась з місця несподіванкою. Пробій »Сяну« і мало що не ворота. Протинаступ летунів і Гуцул уже в 2 хв. витягає мяч з воріт. Вина по стороні залоги, що нерішуче приглядалася, як німецький змагун стріляв. За 4 хв. німці тратять гарну шансу, але вже в 8 хв. ведуть 2:0. І знову нерішучість залоги »Сяну« і притомність летуна, що це використовує. Ледви почалась зі середини гра, а вже вислід є 2:1 по гарнім випаді Турка I. Як на 9 хвилин гри на брак емоції не можна нарікати.

»Сян« оживлюється і вже в 14 хв. Льостер по гарній комбінації вирівнює на 2:2. Німці забираються до роботи. Мінімально переважають, при чому знову в очі нерішучість залоги »Сяну«. Гра набирає темпа, при тому »Сян« небезпечніший. Гуцул випускає мяч з руки, але якось перейшло щасливо. Гарний вільний Турка I. ефектовно боронить воротар. В 28 хв. катастрофа. Гуцул випускає знову мяч в рук, правий лучник добиває і летуни зовсім несподівано ведуть 3:2. Дві гарні позиції »Сяну« — не використані. Ситуації швидко зміняються. Прегарний наріжняк Льостера сяновики не використовують. »Сян« тисне, але добра залога німців боронить. Німецькі заложники починаються знаменитим опануванням тіла і швидкістю.

В 39 хв. гарні дріблінґи і комбінація лівої сторони нападу »Сяну« кінчиться стрілом Турка, але суддя не признав цих воріт. Німці мають більше щастя і в 42 хв. (при перевазі »Сяну«) по випаді добувають четверті ворота, хоч Гуцул гарно і відважно інтервеніював. »Сян« без віри наступає, але нічого не може вдіяти.

По перерві »Сян« наступає. Темпо оживлене. В 8 хв. чудова бомба Турка I. з далекої віддалі відбивається від лівого стовпика і йде в авт. Гра поволеньки тратить на темпі. В 12 хв. Гуцул рятує. Ще дві небезпечні позиції для „Сяну" і гарні стріли Турка — на жаль в авт. Гра знову набирає темпа. Гарний стріл Льостера — без вислїду. За хвилину Гуцул виловлює небезпечний стріл. Ще один наступ »Сяну« — Кізима бе гарну головку під ноги воротареві.

Десь від 25 хв. »Сян« пухне. Гуцул змушений раз-по-разу рятувати, бо залога дальше немічна. Один випад і бомба Турка I. й знову Гуцул мусить писуватися, особливо, коли в 36 хв. кидається відважно під ноги і рятує просто безнадійну позицію. Вкінці протинаступ »Сяну« і ненадійний ґоль по чудовій бомбі Турка II. Сян натискає, але зараз гра вирівнюється. Ще один стріл найкращого з німців — Абрагама йде в авт. Остання хвилина дає шансу Туркові. Хоч сам проти воротаря в повнім бігу не може цільно стрілити і свист судді закінчив гру.

Т. Ч-ій.

Листування Адміністрації

Вп. Новак Іван — Кобах: Письмо отримали — адреса Українського Бюра в Берліні така:

Вп. Васильковський Микола — Ґроссфанер: Книжки вислали. Передплата за »К. В.« заплачена до 20. вересня ц. р.

Вп. Вішка Іван — Кіндельбрік: Передплату на »Кр. В.« з Німеччини просимо вислати до УНО в Берліні. Про це докладно написано на останній сторінці в кожнім числі »Кр. В.«

Вп. Передплатник »25« в Маґдебурґу: Стягнути до Ґубернії не можемо. Готівку 16.50 зол. отримали. Передплата вирівнана до кінця серпня ц. р.

Вп. Остапчук Василь — Шмікерт: Листа Вашого отримали. Часопис висилаємо. Оголошення помістимо. В інших справах зверніться до Укр. Центр. Комітету — Краків, вул. Зелена 26. м. 11.

Вп. Кулик Василь — Кайзерштайнбрух: По кінець липня ц. р. довжні Ви нам за передплату »Кр. В.« 18.— зол. а за »Іл. В.« 1.— зол.

Вп. Вонсуль Богдан — Сталяґ: Листа отримали — часописи висилаємо — адреса п. Олександра М. Краків, Яблонівських 10/12.

ОПОВІСТКА.

Емеритів-українців утікачів чи переселенців, взиваємо явитися в Українському Комітеті, у Кракові, вул. Яблонівських 10/12, в год. 9—13 до реєстрації. Прохаємо приносити зі собою потрібні документи щодо емеритури. — За Комітет: **Макітра.** 804 1-1

Комісарська Управа Фірми
Краків, Ринок число 30.

ЯКІВ ҐРОС

поручає українській клієнтелі
порцеляну, кришталі, лямпи

Шукаю помешкання (приміщення) при інтелігентній родині, що заопікувалася б моєю дитиною тоді, коли я буду працювати. Зголошення: Краків, вул. Грабовського 4, м. 5. 813 1-4

Друзі та Знайомі з Коропця, пов. Бучач, відгукніться на адресу: Куриляк Дмитро bei H. Heller Daubhausen bei Wetzlar. 814 1-1

Мормила Петра й Коцура Миколу, що були в полоні в Німеччині (обидва родом із села Борщович біля Львова) шукає Стадник Євген, V. D. Lager II. a. Sachsen in Oberfrolma, Kreis Chemnitz. 815 1-1

Петре Лопуняк, подай свою адресу! Богдан Курдидик, Складниця Л. С. К. Крампна loco, Kreis Jaslo 816 1-1

Пошукую брата Романа Копача та Знайомих: Kopatsch Jarosław, Wattenstedt üb. Braunschweig Lager 11/224. 817 1-1

Спеціяльне бюро та магазин
„ПОЛЬ-СПЕД“
Краків, вул. Павя 8. Тел. 168-18 і 165-33.
Справно полагоджує замовлення, фахово виконує свої праці.

Косметика та перфумерія
Гурт і деталя
І. Мінґельґрін
Краків, вул. СТРАДОМСЬКА 10. 720 1-10
Замовлення українських клієнтів із провінції полагоджуємо швидко та ввічливо. КОМІСАРСЬКА УПРАВА

Комісарська Управа Фірми
Perlberger & Schenker
Krakau, Bargstrasse 48.
Теодор Семаківський
постачає богослужебні та виноградні вина, лікери, коняки, малинові та вишневі соки
Ч. тел. 103-08.

Найкращі лімоняди
спеціяльно
„AL-OR“ і „GRAPE-FRUIT“
поручає Treuhänder фірми **„Zdrowie“**
Краків, Дітля 105.
Фабричний склад вуглевого квасу (CO_2). 721 1-6

„Küche und Heim“
:-: Inhaber Bruno Galuszka :-:
Гуртівня кухонного приладдя
ЕМАЛІЯ
АЛЮМІНІЙ
СКЛО
ФАЯНС
ПОРЦЕЛЯНА
Краків, Agnesgasse 2.
579 8-25

Меди й овочеві вина
постачає кооперативам і торговлям медоситня та склад вин
„ЗАҐЛОБА“
Краків, вул. Сенатська 11. — Тел. 142-76.
Комісарська управа — Т. Семаківський.

Гуртівня шкіри
ф-ми КІНСТЛЄР і Сини
Краків, вулиця Дітля ч. 44
в Українській Комісарській Управі — поручає
шкіри різного роду — тверді та м'які.
Продажа тільки на картки.

„ВІПЛЯ - ДРУМ“
Лябораторія Дентистичної Протетики
виконує праці в металі Віпля й Вітакум
„Віпля - Друм“ постачає всякі дентистичні артикули.
Висилка на провінцію за післяплатою.
„Віпля-Друм“ — КРАКІВ, ФЛЬОРІЯНСЬКА 55. Тел. 202-81.
9471 -3

„ЦЕНТРОФАРБ“
ФАРБИ ТА ПОКОСТ
КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ
РІЗНІ ПРЕДМЕТИ ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ
Краків, Касіно-вулиця 11. тел.: 117-63.
Банкове конто: Kommerzialbank A.G. Krakau, Nr. 1.400.
Postscheckkonto: Warschau, Nr. 688.
Німецька Комісарська Управа. 778 1-3

Технічне знаряддя найдешевше купиш
у фірмі
„ЗЕНІТ“
КРАКІВ
ВЕСТРІНҐ Ч. 6.
Українська Комісарська Управа.

МІЖНАРОДНІЙ ТРАНСПОРТ А. Сп.
„Польський Льойд“
Краків, Фльоріянська 23,
Телефон 101-59.
Міжнародня спедиція, полагоди митних справ.
Магазинування, транспорти меблів.
Збірні транспорти з усіх більших міст Німеччини.
Заладування та виладування в усіх більших містах Генерального Губернаторства.
Інформації в справах імпорту та експорту.
723 1-5

Доставляємо з власної фабрики
Удосконалені машини
до цементових виробів.
Продажа. Цементові фарби.
Цінники. Проспекти — на бажання.
Торговельно-Промисловий Дім
„МАШИНОБЕТ“
Краків, Кроводерська 4., партер.
Вагонова продажа Портлянд-Цементу з фабрик Горішнього Шлеська.
795 1-3

Українці купують
порцеляну
скло
кришталі
у фірмі
Яків Дінер
Краків, вул. ШЕВСЬКА 20.
Treuhänder — Paul Schwarz

Ф-ма
Перльберґер і С-ка
шкури — гарбники — хемікалії
Краків, вул. Дітля 50. 806 1-25
Українська Комісарська Управа Осип Пастернак

УНІВЕРЗАЛЬ
усякого рода
БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІЯЛИ:
цегла, цемент, папа, дахівка, цементово-азбестові плити „Етерніт“, кафлі, тростинові мати, тер, асфальт, вапно й т. п. — ВАГОНОВО ТА ДЕТАЛЬНО.
Краків, вул. Старовісільна 28. Тел. 129-37.
179 1-20

Комісарська Управа Фірми
РУБІНШТАЙН І РАЙНЕР
складниця шкури (м'якої та твердої)
Краків, вул. Дітля 61.
Продажа тільки на картки.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung“ Berlin W. 50. Ansbacherstr.15. З Протекторату на адресу: „Probojem“.Praha XIV-65 post. schr. 3. Курс 1 нім. марки 2 золоті; 1 чеської корони 20 сот. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.
Звертаємо увагу подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво“, Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова“ під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39. Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher. 102-79